

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^e JAARGANG

WOENSDAG 3 JANUARI 1940

No. 1253

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Timbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries.*

M. F. J. Cool — Secretaris van de Redactie.

Redactie-adres: Pieter de Hoohweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD

Blz.

De consequenties van saamhoorigheid door <i>M. F. J. Cool</i>	2
De immigratie in Noord-Amerika door <i>H. Fehlinger</i> . .	4
De invloed van den oorlog op den toekomstigen Duitschen import uit Nederlandsch Oost- en West-Indië door <i>Dr. Th. M. Metz</i> en <i>Mr. P. C. Klomp</i> . .	6
AAANTEKENINGEN:	
Nederland's handelsverkeer in 1939	9
Nederlandsch-Indië in 1939	10
Sociaal werk der Rotterdamsche Kamer van Koophandel in mobilisatietijd	12
De ontwikkeling van de Fransche handelsvloot sinds den wereldoorlog 1914—1918	12
Statistieken:	
Verkorte opgave der Groothandelsprijzen	14
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	14, 15, 16

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

De laatste week van het jaar heeft op de wisselmarkt geen noemenswaarde wijziging gebracht, noch de omzetten noch de koersschommelingen zijn van beteekenis geweest. De Pondenkoers bleef ongeveer hangen op 7.42 à 7.43, en is derhalve gesloten op een peil, dat zeer belangrijk boven het in den loop van de oorlogsperiode geregistreerde minimum van 6.85 ligt. De ten tijde van de invoering der beperkende maatregelen op het gebied van den deviezenhandel uitgesproken verwachting, dat zich een blijvend en belangrijk écart zou ontwikkelen tusschen de officiële Londensche noteringen en den Pondenkoers elders, is derhalve niet in vervulling gegaan. Op zichzelf zou zulk een verschijnsel volkomen gepast hebben bij een afdoende en sluitend geheel van deviezenrestrictie, maar de Engelsche monetaire autoriteiten hebben, om welke reden dan ook, een waterdichte regeling niet gewenscht. Onder die omstandigheden moest het disagio van den „internationalen” Pondenkoers ten aanzien van den officiële Londenschen verdwijnen, of althans tot een minimum worden gereduceerd. Op de termijnmarkt zijn de omzetten zeer gering, maar het disagio blijft zich vrijwel bewegen op een peil, dat een jaarrente van meer dan 5 pCt. beteekent.

De Gulden heeft zich in de laatste week van het jaar ook goed gehouden. Was reeds in de vorige week vlak voor de uitgifte van de nieuwe Staatsleening een plotselinge, zij het kortstondige, verbetering in den koers van den Gulden te constateeren geweest, ook deze week was het opvallend, dat, al was dan over het algemeen het koerspeil niet zoo ver onder het traditioneele plafond ten aanzien van den Dollar, toch het aanbod van onze munt uiterst gering was, zoodat het Egalisatiefonds slechts zeer bescheiden hoefde te intervensieeren. Wanneer men bedenkt, hoe de situatie van onze handelsbalans eruit ziet, dan is deze stand van zaken eigenlijk zeer bevredigend te noemen. Aan het einde van de week weerspiegelde de vastere stemming voor den Gulden zich ook weer wat meer in de noteringen, zoodat de Dollar beneden de 1.88 kwam.

De eenige valuta, die deze week nogal wat fluctuatie vertoonde, was de Belga. Wij hebben er reeds op gewezen, hoe de tactiek van de Belgische monetaire autoriteiten ten aanzien van de speculatie reeds eenige weken lang een vasten Belgakoers heeft veroorzaakt. Aldus werd deze week zelfs een notering bereikt van 31.85, maar daarna is toch een vrij gevoelige daling ingetreden, blijkbaar toen de autoriteiten den hoogen koers niet meer dienstig achtten.

Voor gouden munten, speciaal double-Eagles, hield de vraag aan. Gedurende de geheele oorlogsperiode hebben munten een zeer belangrijk agio gedaan boven baren, maar in de laatste weken is dit verschijnsel toch wel zeer uitgesproken. Nu is wel de baarprijs zelf betrekkelijk laag, en ligt deze onder pariteit — zonder rekening te houden met verschepingskosten naar één van beide zijden dus — maar een agio van rond 10 pCt. is toch wel zeer abnormaal. Tijdelijk is voor Dollarbiljetten ruim een maand geleden ook zulk een groot agio betaald, maar intusschen is het écart van Dollarbankpapier en chèque ingekrompen, al is het toch ook nu nog altijd 5 pCt.

Ook de geldmarkt heeft in de verslagweek geen noemenswaarde wijziging ondergaan. De stijging van het bedrag door de schatkist bij De Nederlandsche Bank opgenomen middelen moet natuurlijk de markt wat verruimen; maar eerst nadat de storting op de nieuwe Staatsleening geschied zal zijn, kan zich de invloed daarvan op de geldmarkt afteekenen. Wordt er door Rijksfondsen voor de storting geput uit saldi bij de centrale bank, dan kan ook daarvan een verruimende invloed uitgaan.

De kapitaalmarkt heeft het jaar besloten zonder noemenswaarde tendensverandering.

DE CONSEQUENTIES VAN SAAMHOORIGHEID.

In het verleden ligt het heden, in het nu wat worden zal.

Het is een oud en goed gebruik bij de jaarwisseling meer dan anders zich te bezinnen op den afgelegden levensweg, om daaruit het bestek te bepalen voor den verder te volgen koers. Meer dan anders; het menschelijk handelen kan niet door wijsheid worden geleid, indien men zich geen rekenschap geeft van de omstandigheden, waaronder dat handelen moet plaatsvinden en de oorzaken, die deze omstandigheden hebben doen ontstaan. In het jachtende dagelijksche leven gunt de mensch zich echter vaak niet den tijd om zich te bezinnen op de vermoedelijke uitwerking van zijn daden, de practijk des levens eischt snelle, duidelijke en met kracht doorgevoerde beslissingen. Maar juist daarom heeft dat zich bezinnen bij de jaarwisseling, die voor deze gewesten samenvalt met dat gedeelte van het jaar, dat zich kenmerkt door lange, rustige avonden en waarin de terugkeer van het licht allerwegen een besef van vernieuwing doet ontstaan, zoo groote beteekenis.

De les van 1939.

Wat leerde ons nu het afgelopen jaar? De speeches, die de laatste maanden bij verschillende gelegenheden zijn gehouden, hebben ons reeds laten zien — zooals ongetwijfeld ook de komende nieuwjaarsredevoeringen, die in ons land gebruikelijk zijn, ons zullen aantoonen —, dat aller belangstelling, waar het gaat om 1939, zich richt op het laatste derde gedeelte. Scherp heeft het uitbreken van den oorlog ons doen realiseeren, dat verschillende grondpijlers, waarop de Europeesche welvaart rustte, niet zoo stevig van bouw waren als wij in begrijpelijk menschelijk optimisme hadden gehoopt en geloofd.

Zoolang de hoofdvoorwaarden voor een geordend samenleven zijn vervuld, richt de belangstelling van den mensch zich op vraagpunten van welvaartsverhoging. De theoretische economie gaat uit van de algemeene waarneming, dat de mensch in staat is zijn verschillende behoeften naar volgorde van urgentie te rangschikken. Zoolang nu de bovenbedoelde voorname voorwaarden: veiligheid, rechtszekerheid en een passende mate van vrijheid van denken, spreken en handelen zijn „gegeven”, en zoolang het aantal behoeften, die binnen de mogelijkheid van practische bevrediging liggen, groot en voor uitbreiding vatbaar is, richt zich de belangstelling, zoowel van den individueelen mensch als van het bedrijfsleven, op de dan in ruime mate aanwezige keuzen tusschen de verschillende vormen van uiteindelijke behoeftebevrediging. In deze situatie is voor ingrijpen van de Overheid in het proces der stoffelijke behoeftebevrediging naar mijn meening geen plaats, zoolang men er tenminste bovendien in slaagt arbeid en kapitaal ten volle te benutten. Zoodra echter, om welke reden ook, werkloosheid van kapitaal en arbeid een algemeen verschijnsel wordt, zoodra voorts een voortdurend groeien van de mogelijkheid tot behoeftebevrediging in kwantum en variatie door schaarschte wordt onmogelijk gemaakt, en zeker tenslotte zoodra de omstandigheden de grondpijlers van de samenleving in gevaar brengen, verschuift in het welvaartsbegrip der menschen het accent naar het streven tot herstel der ideale voorwaarden.

Als in een gezin een ernstige ziekte is, richt aller streven zich op de genezing van den patiënt. Elk gezinslid brengt daartoe vrijwillig zijn offer. Men laat na wat schadelijk of ongewenscht is, men helpt mede aan het verkrijgen der noodzakelijke middelen tot herstel, hetzij door besparing op onnoodige uitgaven, hetzij door extra inspanning en verdienste, hetzij door rechtstreeksche hulp. Het beste resultaat wordt dan bereikt als allen zich vrijwillig richten

naar de aanwijzingen, die vader of moeder in overleg met den geneesheer geeft.

Zoo ook krijgt in tijden als deze de Overheid, als vertegenwoordigster van het algemeen belang, een groote taak bij de economische organisatie toegewezen. In toenemende mate toch zal bij een verandering van omstandigheden, als hiervóór bedoeld, het algemeen belang niet meer identiek zijn met de som der enger beschouwde individueele belangen. Slechts in de als uitgangspunt genomen ideale situatie valt zij daarmee geheel samen.

De beperking der keuzen van den mensch bij zijn behoeftebevrediging, die noodzakelijk voortvloeit uit het niet (of niet meer) aanwezig zijn van de ideale omstandigheden, waaronder een samenleving tot optimalen bloei kan komen, en het dan steeds sterker prevaleeren van het algemeen belang, maken het in tijden van schaarschte en gevaar mogelijk op bepaalde belangrijke gebieden de doeleinden der welvaarts-politiek concreet en duidelijk te stellen. „Nu uit dat oogpunt”, aldus Prof. Dr. N. J. Polak in het nummer van dit blad van 20 September j.l.¹⁾ „de rangschikking der behoeften naar urgentie van bovenaf kan geschieden en de beschikbare productiemiddelen beperkt en bekend zijn, nu is de leiding van het economische leven veel meer dan tevoren een technisch vraagstuk geworden van tamelijk exacten aard, waarvoor aan de centrale Overheid vertrouwen wordt gegeven.”

Tot den huidigen dag is ons land gelukkig nog voor een pregnante schaarschte gespaard gebleven; de ontwikkeling der tegenstellingen in de ons omringende wereld maakt het echter alleszins waarschijnlijk, dat deze gunstige situatie in de nabije toekomst in ongunstigen zin zich zal wijzigen. Daarom is het geboden ons niet in onwettelijk optimisme te laten drijven naar de toekomst, doch voor het te laat is met alle krachten ons achter de Regeering te scharen en te zorgen, dat, wat bereikbaar zal blijken te zijn voor de veiligstelling van ons volksbestaan en onze vrijheid, ook ten volle en met de geringst mogelijke krachtsinspanning wordt bereikt in een geest van royale samenwerking.

De consequenties van saamhoorigheid.

Voor velen in den lande en ook helaas nog voor velen in ons bedrijfsleven is het zich aanpassen aan de bovengeschetste gewijzigde situatie moeilijk. Men is zoo gewend als vrij zelfstandig man zijn bedrijf te leiden en zijn zaken te doen naar eigen inzicht, in de vaste overtuiging, dat de door het individueele winststreven aangegeven wijze van handelen, ook vanuit het algemeen belang bezien, de meest gewenschte is. Het eenige doel van industrie en handel is volgens velen winst behalen; scherpe onderlinge concurrentie levert — men kan het nog dikwijls lezen — ook maatschappelijk het beste resultaat. Verandering van omstandigheden eischt verandering van instelling en het is altijd moeilijk om hen, die men van ouds heeft beschouwd als de concurrenten, die zoowel op het terrein van den verkoop als op dat van den inkoop, alsook op dat van de zuiver technische productie, moeten worden bestreden en zoo mogelijk overvleugeld, ineens ook te zien als mede-arbeiders voor hetzelfde doel. Die concurrentiestrijd heeft er toch zoo vaak toe geleid, dat men de eigen zaak beschouwde als een zeer bijzondere, die een speciale positie innam, moeilijk of niet vergelijkbaar met andere.

Het is begrijpelijk, dat het vanuit dat standpunt lastig is te komen tot die geheel andere, thans gewenschte, instelling, waarbij samenwerking en taakverdeeling voorop moeten staan. Samenwerking, niet alleen van de gezamenlijke bedrijfstakgenooten, tegen

¹⁾ Een doelstelling voor de economische politiek in schaarstetijd.

allen bedreigende nadeelen van de zijde van consumenten, andere bedrijfstakken en/of de Overheid, maar ook van de bedrijfstakken tezamen, waarbij een iegelijk de bereidheid moet voelen de plaats in te nemen, die, in het algemeen *nationaal* belang gezien, de meest wenschelijke is. Moeilijk is dit temeer, omdat men — ten onrechte — zoo licht denkt, dat door deze verandering van uitgangspunt de onderlinge concurrentie geheel verdwijnen moet en dat dienengevolge het samengaan zal moeten leiden tot het verstarren van den betrokken bedrijfstak.

Inderdaad is in verschillende bedrijfstakken in de laatste maanden een dergelijke verstarring doorgevoerd. Men besloot als eersten maatregel den status quo te handhaven en de situatie voorloopig te fixeeren op die, welke vóór het uitbreken der vijandelijkheden bestond. Een dergelijke positie nemen kan gedurende korten tijd zijn nut hebben, maar zou, ware het blijvend, zeer zeker een belemmering zijn voor het op de meest efficiënte wijze uitvoeren van de thans op te nemen taak, welke is: het zoo goed mogelijk en zoo efficiënt mogelijk bevredigen van de thans, binnen het kader van het algemeen belang gewenschte en toelaatbare, stoffelijke en onstoffelijke behoeften, onder aanwending van alle beschikbare nationale krachten.

Waar het in de bovenbedoelde omstandigheden voor de Overheid veelal mogelijk en tot op zekere hoogte tevens noodzakelijk geworden is aan te geven, welke stoffelijke en onstoffelijke behoeften van ons volk zullen kunnen en moeten worden bevredigd, zal het bedrijfsleven anders dan voorheen en tak voor tak een opdracht kunnen krijgen om voor het ter beschikking brengen van bepaalde goederen en diensten in een aan te geven tijdperk en op een aan te geven plaats zorg te dragen. Het spreekt wel vanzelf, dat hierin mede begrepen kan zijn de productie van die goederen en diensten, die bestemd zullen zijn voor ruil tegen goederen of diensten met het buitenland. Het nieuwe in een dergelijke situatie zal zijn, en is reeds hier en daar, dat een bedrijfstak als geheel opdracht krijgt tot het produceeren van een vooraf aangegeven kwantum met een vooraf bepaalde technische specificatie.

* * *

Zoolang men nu de situatie verstand houdt, zooals in den aanvang is geschied, zal alleen dan geen verspilling van nationale kracht optreden, indien de opgelegde taak nagenoeg de aanwezige productiecapaciteit ten volle bezet houdt. Waar dat niet zoo is, zal de vraag opgelost moeten worden, of instandhouden van de overcapaciteit, zoowel van outillage als van geschoolde arbeidskrachten, gelet op de toekomstverwachtingen, nationaal geboden is.

Luidt het antwoord op deze vraag bevestigend, dan zal de samenleving als geheel de consequenties van het aanhouden dezer overcapaciteit te dragen moeten krijgen. Luidt het antwoord echter ontkennend, dan zal men niet ertoe mogen besluiten den betrokken bedrijfstak geheel in stand te doen blijven en door een quotensysteem een evenredige toebedeeling van de dan te kleine productie te bewerkstelligen. Dit toch zou leiden tot een blijvende verspilling van kapitaal en arbeid, welke via den dan noodzakelijk te hoogen kostprijs het welvaartspeil zou belasten. Het nationaal belang brengt dan met zich, dat een keuze zal moeten worden gedaan om te bepalen, welk deel van de totale outillage zal moeten worden uitgeschakeld. Ponds-pondsgewijze vermindering brengt hier niet de meest gewenschte oplossing; slechts het instandhouden van het meest efficiënte deel van het betrokken productie-apparaat is in overeenstemming te brengen met de eischen, die het algemeen belang hier stelt. En om het algemeen belang gaat het hier, het belang van den betrokken bedrijfstak komt in dit opzicht op de tweede plaats.

Groei der mogelijkheden.

De omstandigheden in de achter ons liggende crisisjaren stimuleerden het samengaan van ondernemers als gevolg van de in die jaren blijvende consequenties der toen optredende overcapaciteit en van het daarmee samenhangende Overheidsingrijpen. Zie ik het goed, dan zal één der voornaamste gevolgen van die periode moeten worden gezien in een verandering van mentaliteit van een groot aantal ondernemers, die door het in die periode geschapen contact nader zijn gekomen tot den vroegeren concurrent, van wien zij de moeilijkheden en mogelijkheden tot op zekere hoogte hebben leeren zien en begrijpen. Door deze ontwikkeling is één der voornaamste voorwaarden voor vruchtbare samenwerking geschapen, zij het dat het accent in de afgelopen periode veelal meer lag bij het behartigen van het specifieke bedrijfstak-belang en niet in de thans vereischte mate bij het belang van het Nederlandsche volk in zijn geheel.

Als gevolg van deze ontwikkeling hebben de afgelopen jaren verschillende instellingen tot stand zien komen, uitgaande of van de zijde van het bedrijfsleven of van de zijde van de Overheid, welke thans als basis zullen kunnen dienen voor de te organiseren samenwerking. De bewuste organisaties toch hebben een behoorlijk inzicht in wat in de verschillende bedrijfstakken mogelijk en uitvoerbaar is. Zij hebben veelal een centraal punt, dat het algemeene vertrouwen heeft der ondernemers en dat in staat is te beschikken over bedrijfsgegevens, die het de deskundige en neutrale leiding van dat centrale bureau mogelijk maken de betrokken bedrijfstakken geheel te overzien.

Komt nu een zoodanig georganiseerde bedrijfstak voor de taak te staan een beneden zijn totale capaciteit liggende productie toe te wijzen aan den meest efficiënten der ondernemers, dan zal het stellig mogelijk zijn om, vooropgesteld, dat men de absolute grootte der meest gewenschte productiecapaciteit voor de komende paar jaren kan bepalen in den vorm der onderlinge samenwerking, die dan moet worden gevonden, gezonde concurrentie-elementen in te laschen. Het moet dan toch mogelijk zijn de verschillende ondernemers voor een door hen te vervaardigen kwantum van het benodigde product te doen inschrijven tegen door hen gespecificeerde kostprijzen en deze kostprijzen, opgesteld volgens een vooraf door allen aanvaard schema, door het bedoelde neutrale bureau onderling te doen vergelijken. Op deze wijze zal in de eerste plaats een selectie kunnen worden gemaakt naar den meest efficiënt werkenden ondernemer; het totaal benodigde kwantum kan met de geringste reële offers aan kapitaal en arbeid voor de gemeenschap worden tot stand gebracht. Bovendien zal zoo'n vergelijking van kostprijzen en hun onderlinge samenstelling de conclusie kunnen schragen, welk deel der overtollige productiecapaciteit niet meer in staat zal zijn te concurreeren en welk deel met vrucht kan worden aangehouden als reserve.

Het bestek van dit artikel laat niet toe den hier slechts schematisch aangegeven gedachtengang verder uit te werken; bovendien zal uitwerking voor elk concreet geval anders komen te liggen. Wat echter duidelijk blijkt, is, dat om tot een resultaat te geraken, dat gaat in de richting van hetgeen hier werd aangegeven, een geest van samenwerking noodig is, welke een andere instelling eischt tegenover de problemen van het bedrijfsleven dan de tot nu toe veelal gebruikelijke. Gelijk gericht samenwerken eischt royaal samengaan en begrip voor het gemeenschappelijke doel. Het is niet mogelijk met een compagnie soldaten een stelling te verdedigen, als een ieder steeds bedacht moet zijn op een onverhoedschen aanval van een buurman. Evenzoo zullen verschillende bestaande concurrentietegenstellingen voor den eersten tijd moeten worden opzijgezet.

Het is mijn stellige overtuiging, dat de momenteel moeilijke tijdsomstandigheden de mogelijkheid moeten doen ontstaan om tot een dergelijke zeer intensieve samenwerking in het algemeen nationaal belang te geraken. Moeilijk zal dit zeker zijn, veel van wat vanzelfsprekend leek en wat altijd uitgangspunt van handel en industrie is geweest, zal in het licht van deze doelstelling moeten worden vervangen door een nieuw en minder op het eigen belang gericht uitgangspunt. Allerm minst valt te verwachten, dat deze omstelling der geesten in zeer korten tijd en algeheel tot stand zal kunnen worden gebracht.

Laat ons dan echter als goede vaderlanders den moed niet opgeven en ons spiegelen aan het lichtend voorbeeld van den Vader des Vaderlands, aan wien worden toegeschreven de bekende woorden: „Point n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour perséverer”. M. C.

DE IMMIGRATIE IN NOORD-AMERIKA.

Vanaf het einde der Napoleontische oorlogen tot 1938 zijn ongeveer 66 miljoen menschen van Europa naar overzee geëmigreerd, en wel 36 miljoen naar de Vereenigde Staten, 6 miljoen naar Canada en 24 miljoen naar andere landen¹⁾. Tot het uitbreken van de economische crisis in 1929 heeft Noord-Amerika het grootste gedeelte van het bevolkingsoverschot van Europa opgenomen, terwijl nadien Latijnsch-Amerika het hoofddoel van het sterk verminderde aantal emigranten uit Europa werd. De Europeesche immigratie naar overzee bedroeg in 1901—1915 gemiddeld 1 miljoen; van 1906—1914 zelfs 1.4 miljoen per jaar. In de oorlogsjaren daalde de immigratie sterk, terwijl zij na den oorlog dergelijk hooge cijfers niet meer heeft bereikt.

Vereenigde Staten; verloop en wetgeving.

In de jaren 1921—1930 werden gemiddeld 410.700 immigranten in de Vereenigde Staten toegelaten, in de jaren 1931—1938 slechts 46.800. 1933 en 1934 geven met resp. 23.100 en 29.500 de laagste cijfers te zien. In de daaropvolgende jaren is de omvang van de immigratie voortdurend toegenomen. Door den huidige oorlog zal echter stellig weder een daling intreden²⁾. In de jaren 1931—1938 werden in totaal 374.600 immigranten toegelaten, terwijl 411.200 reeds in het land gevestigde vreemdelingen weder vertrokken, zoodat er 36.000 personen meer zijn vertrokken dan binnengekomen.

De wet inzake de contingentering van de immigratie beperkt het aantal immigranten, die uit alle landen mogen worden toegelaten, tot 153.774 per jaar. Immigrantten zijn buitenlanders, die zich in de Vereenigde Staten willen vestigen, inzonderheid die, welke een betrekking willen aanvaarden of een zelfstandig beroep uitoefenen. De immigratie uit Canada en de republieken van Latijnsch-Amerika is vrij. Immigratie uit koloniën wordt bij het betreffende moederland gerekend, zoodat bijv. tot het Nederlandsche contingent van 3153 immigranten per jaar ook de immigratie uit Nederlandsch West-Indië behoort. (Immigratie van inboorlingen uit Oost-Indië is in het geheel niet toegestaan).

Binnenkomende vreemdelingen, die slechts tijdelijk niet in de Vereenigde Staten hebben gewoond, binnenkomende naaste bloedverwanten van Amerikaansche staatsburgers, buitenlandsche geestelijken en professoren evenals hun vrouwen en kinderen, en studenten worden niet tot de contingenten van de betreffende landen gerekend.

¹⁾ W. F. Willcox „International Migrations” (Washington 1929 en 1932). A. M. Carr-Saunders „World Population” (Oxford 1936).

²⁾ De Amerikaansche Statistiek inzake landverhuizing (in de Annual Reports of the Secretary of Labor) heeft betrekking op dienstjaren (1 Juli t/m 30 Juni d.o.v.).

Vreemdelingen, die naar Amerika komen, niet met de bedoeling er zich metterwoon te vestigen, moeten eveneens aan de voorschriften van de immigratiewet voldoen, om te worden toegelaten; zij gelden echter niet als immigranten. Hun aantal bedroeg in de jaren 1931 tot 1938 in totaal 1.350.700.

	Vreemdelingen, niet-immigrantten	
	naar Amerika	uit Amerika
1936	154.600	157.500
1937	181.600	197.800
1938	184.800	197.400

Van de toegelaten immigranten kwamen uit:

	1934	1935	1936	1937	1938
Europa	17.210	22.790	23.480	31.860	44.500
Amerika	11.410	11.170	11.790	16.900	20.500
Azië	600	680	720	1.060	2.400
Overige werelddelen	250	320	340	430	500
Totaal	29.470	34.960	36.330	50.250	67.900

Sedert de huidige bepalingen inzake de contingentering van de immigratie van kracht zijn, is het aandeel Europeanen in de totale immigratie veel geringer dan tevoren.

Van 1934 tot 1938 waren de immigranten, die het laatst in Italië of Duitschland hadden gewoond, naar verhouding het talrijkst. Een groot deel van de toename van het aantal immigranten uit Duitschland van 4700 in 1934 tot 11.400 in 1937 en 17.200 in 1938 bestond waarschijnlijk uit personen, die om politieke en godsdienstige redenen waren gevlucht. Van de in 1938 toegelaten 19.700 Joodsche (Hebreeuw-sche) immigranten kwamen er 11.900 uit Duitschland, 1650 uit Polen en 3130 uit overig Europa. Gevens hieromtrent over vroegere jaren ontbreken.

Volgens de Amerikaansche statistiek zijn in de vijf jaren van 1934 t/m 1938 in totaal 2246 personen uit Nederland naar de Vereenigde Staten verhuisd, terwijl in hetzelfde tijdvak 1227 buitenlanders naar Nederland zijn geëmigreerd. Uit de volgende tabel blijkt het aantal in- en emigranten over de afzonderlijke jaren verdeeld:

	Immigrantten uit Nederland		Emigrantten uit de Ver. Staten naar Nederland
	Totaal	waarvan Nederl. staatsburgers	
1934 ..	186	136	286
1935 ..	374	244	282
1936 ..	342	245	216
1937 ..	646	347	234
1938 ..	698	331	209

Het immigratiecontingent van 3135 Nederlanders werd sedert zijn vaststelling (1928) niet bereikt. Volgens de volkstelling van 1930 woonden in de Vereenigde Staten 133.133 personen, die in Nederland geboren waren. Dit cijfer zal intusschen niet grooter zijn geworden, omdat bij de immigranten uit vroegere jaren het aantal sterfgevallen dat van de geboorten overtreft.

Samenstelling van den immigrantenstroom.

Sedert de invoering van de strenge immigratiebepalingen wordt de meerderheid van de immigranten gevormd door vrouwen en kinderen zonder beroep, die naar familie in Amerika gaan. Onder de immigranten komen de geschoolde arbeiders op de eerste plaats en de vrije beroepen op de tweede:

	Geschoolde arbeiders	Vrije beroepen
1935	3800	2300
1936	3900	2600
1937	6000	4200
1938	8600	5500

De immigratie van kooplieden en kantoorpersoneel is van 1935 tot 1938 van 1400 tot 5800 gestegen.

Sedert het inwerkingtreden van de huidige contingenteringwet (Juli 1924) tot het einde van het dienstjaar 1938 zijn 2.137.000 immigranten in de Vereenigde Staten toegelaten, terwijl in dezelfde periode het aantal daar woonachtige personen, die een andere nationaliteit bezitten, met 5.160.000 is ver-

minderd. De niet-genaturaliseerde buitenlanders zijn dus met ruim 3 miljoen personen verminderd, wat uiteraard mede verband houdt met de betrekkelijk gemakkelijke naturalisatieregeling. De totale buitenlandsche bevolking werd op 1 Juli 1938 op 3.800.000 personen geraamd, zij is in de daaropvolgende 12 maanden verder gedaald tot ongeveer 3.500.000 personen en bedraagt nog 2.7 pCt. van alle inwoners der Vereenigde Staten. Het verhoudingscijfer van buitenlanders is daar dus veel lager dan in verschillende Europeesche landen.

Behalve de wettelijk toegelaten immigranten gelukt het jaarlijks aan een klein aantal buitenlanders illegaal over de grenzen van Amerika te komen en daar korter of langer te blijven. De meesten van hen worden vermoedelijk spoedig ontdekt en uitgewezen. In de dienstjaren 1934—1938 werden 64.400 personen om die reden uit het land gezet, en wel:

1933	19.900	1936	9.200
1934	8.900	1937	8.800
1935	8.300	1938	9.300

De meeste deportaties (16.500) hadden plaats, omdat de betreffende personen zonder geldige visa in het land waren gekomen; 4400 personen werden gedeporteerd, omdat zij reeds vroeger eenmaal waren uitgewezen of niet toegelaten; 4100 werden uitgewezen, omdat zij langer dan aan hen was toegestaan in het land waren gebleven, 8200 personen waren misdadigers, 2500 waren lichamelijk of geestelijk gebrekig, enz.

Illegaal in het land verblijvende personen, die om andere redenen dan misdaad, onzedelijkheid, lichamelijke of geestelijke gebreken, of wegens hun ras zouden moeten worden gedeporteerd, mogen op eigen kosten vertrekken en behoeven niet op deportatie te wachten. Het aantal dienovereenkomstig zonder bevel tot deportatie vertrokken buitenlanders is van 10.300 in 1933 tot 8.000 in 1935 gedaald, om daarna weder tot 9.300 in 1938 te stijgen. Ingevolge een wet van 5 Februari 1937 kunnen vreemdelingen, ook wanneer zij reeds langere tijd in de Vereenigde Staten wonen, wegens gebrek aan middelen worden uitgewezen. Dit voorschrift werd in 1937 in 40 en in 1938 in 1070 gevallen toegepast.

In de Amerikaansche havens zoowel als aan de grenzen van het land bij Canada en Mexico worden door de immigratie-ambtenaren alle buitenlanders geweerd, die niet aan de wettelijke bepalingen voldoen. Hun aantal is van 5600 in 1935 tot 7000 in 1936 en 8080 in 1937 gestegen; in 1938 was het ongeveer gelijk aan dat van 1937, namelijk 8070. In 1938 werden 3811 personen, die wilden immigreren, geweerd, daar zij niet in het bezit waren van een geldig visum, 2326 personen wegens gebrek aan middelen, 330 blinde passagiers, enz.

Tegenover de 67.900 in 1938 toegelaten immigranten staan 27.700 buitenlanders, die hetzij niet werden toegelaten of gedwongen werden uit de Vereenigde Staten te vertrekken.

Verscheidene soorten kleurlingen worden in het geheel niet in de Vereenigde Staten toegelaten. Reeds in de vorige eeuw werden maatregelen genomen tegen immigratie van Chinezen. Het Congres heeft in 1879 een wet aangenomen inzake het verbod van immigratie van Chinezen, waaraan President Hayes evenwel zijn goedkeuring niet hechtte. Het jaar daarop werd een Staatsverdrag gesloten, volgens hetwelk Amerika bevoegd is, de Chineesche immigratie te regelen, te beperken of tijdelijk te staken. Tijdelijke staking vond plaats in 1882; zij werd later vernieuwd, in 1902 zelfs voor onbepaalde tijd. Een uitzondering op het immigratieverbod vormen studenten, kooplieden, bezoekers, vrouwen van Amerikaansche burgers en transito-reizigers. De immigratiewet van 1924 bepaalt, dat personen, die niet in staat zijn het Amerikaansche burgerrecht te verwerven, niet kunnen immigreren. Hiertoe behooren Chinezen, Japanners, Indiërs en Oost-Indiërs. Bovendien werden de In-

diërs en Oost-Indiërs bij de immigratiewet van 1917 uitdrukkelijk van het recht tot immigratie uitgesloten. Sedert 1907 is de immigratie van Japansche arbeiders ingevolge een „gentlemen-agreement” gestaakt. De immigratie van Afrikaners is niet verboden, doch valt onder de contingentteering.

De kosten der immigratiewetgeving.

De uitvoering van de immigratiewetgeving heeft in 1938 \$ 9.687.000 gekost (tegen \$ 9.950.000 in 1937). Het grootste gedeelte van deze uitgaven, t.w. \$ 9.586.000, was noodig voor salarissen, het restant voor het onderhoud van de immigratiestations. Op het centrale bureau te Washington waren acht leidende ambtenaren met een staf van 261 ondergeschikten werkzaam. Tot den buitendienst behoorden 69 ambtenaren in leidende en controleerende functies, 1189 ambtenaren bij den Dienst van Onderzoek en Inspectie, 850 grenscontroleurs, 777 kantoorbiedenden, 49 tolken en 436 ambtenaren bij de immigrantenverblijven. Het personeel bestond in totaal uit 3775 personen.

De immigratie van Canada.

Jarenlang heeft Canada eveneens een grooten stroom immigranten uit Europa opgenomen; bovendien is een flink aantal burgers van de Vereenigde Staten jaarlijks naar het Noordelijke buurland verhuisd, teneinde zich daar te vestigen. In de dienstjaren 1900/1901 tot 1936/1937 kwamen er 4.716.000 immigranten binnen uit alle landen, waarbij men niet mag vergeten, dat Canada thans pas 11 miljoen inwoners telt. Tot omstreeks de eeuwwisseling was het aantal immigranten beperkt om daarna snel te stijgen. In het dienstjaar 1918 werd het grootste aantal immigranten bereikt, namelijk 382.000; het cijfer voor 1914 was niet veel lager. De oorlog 1914—1918 gaf een groote vermindering te zien, terwijl de hoogste cijfers na den oorlog in 1929 met 168.000 en in 1930 met 163.000 bereikt werden. In de volgende crisisjaren daalde het aantal immigranten voortdurend tot 11.000 in 1936 om in 1937 tot 12.000 en in 1938 tot 15.600 te stijgen.

Vóór 1914 en in de eerste jaren na den oorlog was een groot gedeelte van de immigranten landbouwer. Reeds vóór het uitbreken van de laatste crisis daalde echter de immigratie van landbouwers en landbouwarbeiders zoowel in totaal als in verhouding tot het totaal aantal immigranten. In de dienstjaren 1936/37 en 1937/38 behoorden van het totale aantal immigranten de in onderstaande tabel vermelde aantallen tot de vier voornaamste beroepsgroepen:

	landbouw	handel	geschoolde arbeiders	vrije beroepen
1936/37	932	436	455	349
1937/38	3493	1219	850	466

terwijl sedert 1930/31 naar Canada 198.600 personen zijn geïmmigreerd, waarvan:

uit de Vereenigde Staten	81.400
Engelschen en Ieren	49.500
Roethenen	11.000
Duitschers	10.900
Polen	7.100
Slowaken	5.700
Joden	5.700
Hongaren	5.300

De overige volken paraisseeren met minder dan 4.000 personen, Nederland slechts met 801.

In de Canadeesche havens werden afgewezen in 1936/37 247 personen, in 1937/38 219 personen; aan de landsgrenzen echter resp. 13.200 en 11.000 vreemdelingen. Het grootste aantal uitwijzingen had in 1932/33 plaats. De cijfers voor 1936/37 en 1937/38 bedragen resp. 514 en 392.

Het bedrijfsleven in Canada is sedert het uitbreken van de crisis tien jaar geleden eerst sterk ingekrompen en heeft zich daarna slechts vrij langzaam kunnen herstellen, waardoor de behoefte aan buitenland-sche arbeidskrachten gering is. Deze oorlog zal voor Canada nog ongunstiger zijn dan voor de Vereenigde Staten.

H. FEHLINGER.

DE INVLOED VAN DEN OORLOG OP DEN TOEKOMSTIGEN DUITSCHEN IMPORT UIT NEDERLANDSCH OOST- EN WEST-INDIË.

Het is in het licht der hedendaagsche gebeurtenissen zeer zeker van belang om na te gaan, in hoever een langdurige oorlog tusschen Engeland en Duitschland de handelsbetrekkingen tusschen laatstgenoemd land en de Nederlandsche overzeesche gebieden kan beïnvloeden. Hiertoe volgt thans een overzicht van den invoer van Duitschland uit deze gebieden, dat gebaseerd is op de cijfers over 1938 van de Deutsche statistiek van in- en uitvoer en waarbij de Deutsche invoerposten naar de waarde van den invoer uit de beide Indiën zijn gerangschikt:

Duitschlands invoer uit Nederlandsch Oost-Indië in 1938.

Goederen	In 1000 R.M.		In 1000 kg	
	Totale import	Import uit Oost-Indië	Totale import	Import uit Oost-Indië
Ruwe tabak ..	153.533	28.171	93.779.6	17.346.8
Rubber	76.766	26.868	91.918.0	31.789.4
Copra	41.049	18.950	277.544.2	128.582.0
Benzine	104.473	13.594	1.357.102.4	149.408.0
Tin	27.246	9.818	12.089.9	4.043.5
Bauxiet en kryohiet	26.141	4.884	1.184.647.4	192.668.6
Kinabast	4.524	4.223	2.231.7	2.029.1
Ruwe koffie ..	147.721	3.325	147.419.7	4.636.4
Sisalhenneep ..	11.761	3.262	47.853.2	13.187.2
Rotan	3.045	2.454	8.878.1	7.356.9
Kruiden en specerijen	7.055	1.833	9.210.6	3.325.1
Thee	9.888	1.735	5.428.3	1.092.2
Kapok	1.973	1.091	2.161.0	1.191.8
Djatihout e.a. hout, bewerkt of onbewerkt	3.613	600	14.753.1	2.596.9
Nikkelerts ...	10.038	563	34.214.9	16.571.4
Klapperolie ..	363	242	1.859.7	1.763.3
Arak, oftewel rijstbrandewijn	214	214	97.3	97.3
Damar e.a. harssoorten	922	182	2.111.5	309.2
Bruine en gele gambirlooistof	191	87	468.0	176.6
Gepelde rijst ..	5.139	45	31.757.1	215.3

Duitschlands invoer uit Nederlandsch West-Indië in 1938.

Goederen	In 1000 R.M.		In 1000 kg	
	Totale import	Import uit West-Indië	Totale import	Import uit West-Indië
Benzine	104.473	26.295	1.357.102.4	404.373.2
Gasolie	71.174	21.367	1.467.565.8	486.744.4
Bijprod. bij de bereiding van oliën en gassen	14.533	14.214	520.773.3	514.831.6
Stookolie ...	12.277	6.676	405.690.2	235.938.5
Smeerolie ...	35.683	5.353	388.034.3	169.841.8
Ruwe petrol.	27.047	2.188	777.839.8	78.505.3
Geraffineerde petroleum ..	1.180	654	22.159.0	11.698.9

Wanneer wij nu aan bovenstaande cijfers eenige beschouwingen vastknoopen omtrent een mogelijke ontwikkeling in geval het handelsverkeer tusschen de beide Indiën en Duitschland zal worden afgesneden, dan hopen wij natuurlijk van ganscher harte, dat dit geval zich niet zal voordoen. Wij waarschuwen hier trouwens met nadruk tegen voorbarige voorspellingen op dit punt, aangezien een vergelijking van den tegenwoordigen toestand met dien in den vorigen wereldoorlog niet geheel opgaat. Terwijl immers Engeland eenzijdig thans in een veel vroeger stadium van den oorlog is begonnen met sommige maatregelen om den toevoer naar Duitschland te belemmeren, is anderzijds het aantal neutralen in dezen oorlog tot nu toe veel grooter. De conclusies, die hieronder uit de cijfers worden getrokken, gelden dus alleen voor zoover de handel tusschen Duitschland en onze overzeesche gebieden onmogelijk zal

worden gemaakt, zonder dat evenwel wordt verondersteld, dat dit inderdaad het geval zal zijn. Wij hopen dan ook, dat onze beschouwingen in de toekomst slechts academische waarde zullen blijken te hebben gehad, doch meenen tevens, dat het noodig is om de mogelijkheid van het tegendeel onder de oogen te zien.

Thans overgaand tot de afzonderlijke beschouwing der verschillende posten van de Deutsche statistiek betreffende den invoer uit Nederlandsch-Indië, beginnen wij met den invoer van *ruwe tabak*, aangezien deze naar waarde het belangrijkste is. Van dit product zijn behalve Nederlandsch-Indië vooral Griekenland, Bulgarije, Brazilië en Turkije Duitschlands leveranciers. In hoever het Brazilië misschien zal gelukken om ook gedurende den oorlog nog tabak in Duitschland in te voeren, is moeilijk te zeggen. Wel is zeker, dat de invoer uit de Balkanlanden niet zal worden stopgezet. Deze laatste exporteerden evenwel alleen sigarettentabak naar Duitschland, terwijl ons Indië daarentegen sigarentabak uitvoert. Men moet echter ook de steeds toenemende tabakproductie in Duitschland zelf in het oog houden, waarvan hieronder het volgende overzicht wordt gegeven:

Tabakopbrengst in Duitschland¹⁾.

	Bouwland (in ha)	Opbrengst per ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in 100 kg)
1933	11.977	26.1	282.241
1934	12.264	24.6	294.334
1935	12.708	28.4	348.801
1936	12.755	26.8	339.951
1937	12.965	25.8	328.859

Het aandeel van de binnenlandsche tabak in het totale verbruik was in de periode 1936—1937¹⁾:

bij sigaren	27.2 pCt.
bij pijptabak	48.37 "
bij „Feinschnitt“	60.04 "

Behalve de eigen tabak zullen ook „Ersatz“-producten in Duitschland in oorlogstijd worden gebruikt om de tabak uit overzeesche gebieden te vervangen. Het is echter zeer onwaarschijnlijk, dat onze goede Deli-tabak haar plaats op de Deutsche markt in vredetijd niet binnen afzienbaren tijd zal heroveren, voor zoover Duitschland hiervoor de noodige betalingsmiddelen over heeft. Voor de Java-tabak geldt dit in mindere mate.

Duitschlands *rubber*invoer uit Nederlandsch Oost-Indië kan niet door andere landen worden overgenomen, welke niet eveneens door de Engelsche contrabandeverklaringen enz. van Duitschland zullen worden afgesneden. Daarentegen zal de inheemsche synthetische rubber Duitschlands afhankelijkheid van het buitenland zeer wel kunnen verminderen²⁾. Sinds de inbedrijfstelling van de fabriek te Schopkau draagt Duitschlands bunaproductie ongeveer 20.000 ton per jaar. Er bestaat evenwel een redelijke kans, dat zij reeds in 1940 50.000 ton groot zal zijn, terwijl de consumptie in dat jaar op 80.000 ton wordt geschat³⁾. Behalve door de voortbrenging van buna uit cokes, kalk en lucht, oftewel uit het daaruit bereide acetyleneegas, voorziet men in Duitschland eveneens in belangrijke mate in het tekort aan rubber door regeneratie van gebruikte rubber. Het is moeilijk te zeggen, in hoever buna op den duur de natuurlijke rubber zal kunnen vervangen; ongetwijfeld zal in den loop van den oorlog blijken, of dit product inderdaad

¹⁾ Zie de „De voorziening van Duitschland met eigen tabak“, bijdrage van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland in „Economische Voorlichting“ van 7 Januari 1938.

²⁾ Zie het artikel „Recente ontwikkelingen in de internationale industrieën van synthetische rubber“ door Dr. James Rubinfeld in het „Economisch Weekblad voor Nederlandsch-Indië“, 8e Jaargang Nr. 25.

³⁾ Of de Russen, die ook synthetische rubber maken, veel aan Duitschland kunnen leveren, kunnen wij niet beoordeelen.

een ernstige bedreiging van onzen Nederlandsch-Indischen rubberexport vormt.

Wat *copra* en *klapperolie* betreft, leeren de cijfers ons, dat Duitschlands import van *copra* uit Nederlandsch-Indië meer dan de helft van zijn totalen invoer van dit product bedraagt, terwijl Nederlandsch-Indië den Duitschen invoer van *klapperolie* haast geheel voor zijn rekening neemt. Aangezien de landen, uit welke Duitschland deze producten verder invoert, overzeesche en grootendeels Engelsche gebieden zijn, kunnen wij met recht veronderstellen, dat de invoer uit Nederlandsch-Indië niet door import van elders kan worden vervangen. Iets anders is, dat *copra* en *klapperolie* in zekere mate kunnen worden gesubstitueerd door zaadoliën, door walvischtraan, door sojaboonen en dergelijken.

De oppervlakte bouwland, die in Duitschland met kool- en raapzaad is beplant, is in de laatste jaren veel grooter geworden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling in de laatste vier jaren:

De Duitse oogst van kool- en raapzaad ⁴⁾.

	Bouwland (in ha)	Opbrengst per ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in 1000 kg)
1935	47.004	17.2	80.901
1936	54.604 ⁵⁾	18.4	100.218 ⁵⁾
1937	49.939 ⁶⁾	15.9	79.289 ⁶⁾
1938	61.909 ⁶⁾	20.7	128.275 ⁶⁾

De olieproductie uit den oogst van 1938 wordt op 125.000 ton geschat, oftewel 32.000 ton meer dan in 1936, tengevolge waarvan het aandeel van raap- en koolzaadolie in de totale productie der Duitse oliemolens in 1938 op 7.5 pCt. wordt berekend tegen 6 pCt. in 1936. Overigens is men in Duitschland zeer doende om de productie van raap- en koolzaad op te voeren. Men meent zelfs, zonder nadeel aan het verbouwen van andere gewassen toe te brengen, de oppervlakte bouwland voor deze producten tot 200.000 ha te kunnen vergrooten ⁷⁾.

In het verloop van de lijnzaadproductie geeft de volgende staat een inzicht:

De Duitse oogst van lijnzaad ⁸⁾.

	Vlasbouwland (in ha)	Lijnzaadopbr. per ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in 1000 kg)
1935	22.275	7.5	16.623
1936	43.998	7.4	33.424 ⁹⁾
1937	56.874	7.3	41.298 ¹⁰⁾
1938	44.872	5.1	22.783 ¹⁰⁾

De Duitse oogst van hennepzaad.

	Bouwland (in ha)	Zaadopbrengst in ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in 1000 kg)
1935	3.636	—	1.954
1936	5.630	6.4	3.449 ⁹⁾
1937	7.510	7.3	5.030 ¹⁰⁾
1938	12.600	6.6	7.902 ¹⁰⁾

Bovendien voerde Duitschland in 1938 450.1 ton raapolie in, welke voor het meerendeel uit Japan

⁴⁾ De gegevens zijn ontleend aan „Wirtschaft und Statistik“ 16e Jaargang Nr. 22 en 18e Jaargang Nr. 21.

⁵⁾ Sinds 1936 is het Saargebied bij de opgaven inbegrepen; het bouwland, dat daar in 1936 met raap- en koolzaad was beplant, bedroeg 59 ha met een opbrengst van 80 ton.

⁶⁾ Oostenrijk is bij bovengenoemde opgaven nog niet inbegrepen. De beplante oppervlakte bedroeg in Oostenrijk in de jaren 1937 en 1938 1.549 ha en 1.550 ha, waarvan de totale opbrengst resp. 1.834 en 2000 ton bedroeg.

⁷⁾ Zie „Der Deutsche Volkswirt“, 13e Jaargang Nr. 39.

⁸⁾ Deze cijfers zijn ontleend aan „Wirtschaft und Statistik“, 16e Jaargang Nr. 22 en 18e Jaargang Nr. 21.

⁹⁾ In 1936 werd voor het eerst het Saargebied erbij gerekend; dit bracht toen 50 ton lijnzaad en 2 ton hennepzaad op.

¹⁰⁾ Oostenrijk, dat in deze cijfers niet inbegrepen is, bracht in 1937 900 ton lijnzaad en 46 ton hennepzaad op en in 1938 940 ton lijnzaad en geen hennepzaad.

kwam, benevens 28.221.2 ton lijnolie, welke laatste haast geheel uit Nederland afkomstig was.

Aangaande het vervangingsproduct walvischolie het volgende ¹¹⁾:

In het seizoen 1936/37 werd door de Duitse walvischbooten 35 mill. kg walvischolie aangebracht, doch in het seizoen 1937/38 was de totale hoeveelheid 90 mill. kg; in 1937 werd 125 mill. kg olie uit het buitenland betrokken, doch in 1938 120 mill. kg. Deze import zal echter in oorlogstijd ook minder, zoo niet geheel onmogelijk, worden.

Sojaboonenolie voerde Duitschland in 1938 voor 8421.9 ton in en wel voornamelijk vanuit Mansjoekwo. Tevens is men in de laatste jaren met een sojaboontele in het vroegere Oostenrijk begonnen. De daar met sojaboonen bebouwde oppervlakte land was in 1937 100 ha groot, in 1938 500 ha en in 1939 reeds 800 ha, terwijl de opbrengst per ha in de laatste jaren tusschen de 1000 en 2000 kg varieerde ¹²⁾.

Resumeerende, kunnen wij concluderen, dat Duitschland voor den eventueel te verliezen invoer van *copra* en *klapperolie* uit Nederlandsch-Indië over eenige, maar niet over voldoende, vervangingsproducten zal beschikken. Desondanks meenen wij, dat de situatie voor de Nederlandsch-Indische voortbrengselen, wanneer de oorlog voorbij is en de Duitse markt dus weer opengesteld zal zijn voor onze voortbrengselen niet al te gunstig mag worden beoordeeld. Vooral de zelf gewonnen walvischtraan zou misschien een gevaarlijke concurrent kunnen blijken te zijn.

De Duitse behoefte aan *petroleum*, *benzine* en dergelijke *oliën* zou misschien kunnen worden aangevuld door uitbreiding van den import uit Roemenië, Rusland en Polen; wat eerstgenoemd land betreft, bedroeg de totale export in 1938 4.5 mill. ton, waarvan evenwel slechts een vierde naar Duitschland ging. Daarnevens zal de binnenlandsche Duitse productie waarschijnlijk in zekere mate het tekort aan natuurlijke petroleum kunnen aanvullen door synthetische petroleumproducten. Zooals bekend, wordt in Duitschland langs synthetischen weg uit kolen petroleum gefabriceerd ¹³⁾.

In 1927 werd in de Leunawerke bij Merseburg door het I.G. Farben-Concern een installatie gebouwd, die thans reeds een capaciteit heeft van ruim 350.000 ton 's jaars, terwijl de z.g. Fischer-Tropsch-installaties thans een jaarlijksche capaciteit van 700.000 ton bezitten. Men hoopt in 1941 door steenkoolhydreering per jaar in totaal 3 mill. ton te kunnen produceeren. Bovendien gebruikt men als vervangingsproducten voor benzine benzol, waarvan jaarlijks 450.000 à 550.000 ton wordt voortgebracht, alcohol, dat men uit aardappelen produceert, en vloeibaar of geperst gas. De vervangingsproducten kunnen tezamen met de opbrengst der eigen petroleumbronnen zoodoende waarschijnlijk een kleine 1½ mill. ton van Duitschlands behoefte aan vloeibare brandstof dekken.

Ten aanzien van benzine, petroleum en aanverwante producten bezit Duitschland dus eveneens verschillende vervangingsmiddelen. Tot nu toe zijn deze evenwel niet van dien aard, dat de natuurlijke petroleum ook na den oorlog geheel zal zijn uitgeschakeld. Men moet hierbij ook niet uit het oog verliezen, dat de vervaardiging van synthetische producten meestal kostbaarder zal zijn dan het aankopen van de natuurlijke voortbrengselen, die daardoor worden vervangen.

Timerts is een moeilijker te vervangen product, terwijl de invoer uit Nederlandsch-Indië daarvan niet door invoer uit andere landen kan worden goedge maakt, aangezien de gebieden, waarvandaan eveneens tin in Duitschland wordt geïmporteerd, ook door zeeën daarvan zijn gescheiden. *Bauxiet* werd uit de

¹¹⁾ Zie „Wirtschaft und Statistik“, 19e Jaargang Nr. 9.

¹²⁾ Zie de „Economische Voorlichting“ van 27 October 1939.

¹³⁾ Zie „Economisch-Statistische Berichten“, 24ste Jaargang, Nr. 1242 en „Het Vaderland“ van 14 en 16 September.

Balkanlanden in 1938 in een meer dan vier maal zoo groote hoeveelheid in Duitschland ingevoerd dan uit Nederlandsch-Indië; wij kunnen dus veronderstellen, dat Duitschland zijn behoefte daaraan uit deze landen en met name uit Joego-Slavië en Hongarije kan bevredigen. Toch is het niet onwaarschijnlijk, dat Nederlandsch-Indië na den oorlog haar plaats op de Deutsche bauxietmarkt weer gedeeltelijk zal kunnen heroveren.

Kinabast en het daaruit vervaardigde kinine vangt men in Duitschland door „Atrebin“. De invoermogelijkheid voor kinine na den oorlog zal afhankelijk zijn van de ondervinding, die men in dezen oorlog met „Atrebin“ zal opdoen.

Ruwe koffie werd door Duitschland in 1938 in veel grotere hoeveelheden uit de Zuid- en Midden-Amerikaansche landen ingevoerd dan uit Nederlandsch-Indië, doch aangezien deze landen eveneens door de maatregelen der geallieerde mogendheden van Duitschland worden afgesneden, maakt dit vermoedelijk geen verschil. Het lijkt ons ook niet mogelijk, dat Abessinië in de eerstvolgende jaren veel zal kunnen bijdragen tot de voorziening van Duitschlands behoefte aan koffie. Echter vervaardigt men in Duitschland „Ersatz“-producten uit gebrand graan, mout en gebrande of geroosterde vijgen, waarbij cichorei als „Zusatz“-product dient. Er bestaat desondanks alle kans, dat Nederlandsch-Indië na den vrede toch weer een belangrijke plaats op de Deutsche markt zal veroveren. In dit verband ook nog een enkel woord over de Surinaamsche koffie. De iets grotere import daarvan door Duitschland in de laatste jaren, zal vermoedelijk een voorbijgaand verschijnsel zijn geweest.

Sisalhennepe kan worden vervangen door vlasstengels, door gewone hennep en jute. Van de productie van vlas en hennep in Duitschland geven de volgende cijfers een beeld.

Oogst van vlas- en hennepstengels in Duitschland.

	Ruwe vlasstengels ¹⁴⁾		Ruwe hennepstengels ¹⁴⁾	
	Opbrengst per ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in tonnen)	Opbrengst per ha (in 100 kg)	Totale opbrengst (in tonnen)
1935	33.8	68.788	40.0	18.684
1936	33.8	148.958 ¹⁵⁾	40.0	22.518 ¹⁵⁾
1937	29.8	169.731 ¹⁶⁾	46.2	34.726 ¹⁶⁾
1938	32.5	145.912 ¹⁶⁾	46.7	58.862 ¹⁶⁾

De import in Duitschland van vlas heeft in de laatste jaren het volgende verloop gehad:

Invoer van vlas in Duitschland.
(in tonnen).

	Stroovlas	Gehekeld vlas	Vlaswerk
1935	451.8	10.672.4	9.155.3
1936	183.6	5.510.2	3.926.7
1937	335.7	7.533.4	5.772.5
1938	254.7	8.536.4	5.360.0

De invoer van hennep en jute in Duitschland vertoont het volgende beeld:

Invoer van hennep en jute in Duitschland (in tonnen).

	hennep	hennepwerk	jute en jutewerk
1935	18.674.2	6.156.2	114.244.9
1936	15.355.9	8.151.5	97.149.8
1937	28.490.1	13.767.2	109.237.6
1938	29.877.6	15.271.7	114.918.9

Wanneer men hierbij aanteekent, dat het ruwe vlas voornamelijk door Hongarije werd geleverd, het gehekeld vlas vooral door België en Lithauen en het

¹⁴⁾ Deze gegevens zijn ontleend aan „Wirtschaft und Statistik“, 16e Jaargang Nr. 22 en 18e Jaargang Nr. 21.

¹⁵⁾ In dit jaar werd voor het eerst de opbrengst in het Saargebied erbij gerekend; deze bedroeg in 1936 196 ton ruwe vlasstengels en 9 ton hennepstengels.

¹⁶⁾ Oostenrijk, dat in deze cijfers niet is inbegrepen. bracht in 1937 en 1938 resp. 3.650 en 4.500 ton vlasstengels op en in 1937 404 ton hennepstengels, terwijl daar in 1938 geen hennepstengels meer werden opgebracht.

vlaswerk door Polen, is het duidelijk, dat de invoer van vlas in Duitschland niet kan worden afgesneden. Hetzelfde geldt voor hennep, dat voornamelijk van Italië afkomstig is en hennepwerk, waarvan Italië tezamen met Joego-Slavië de grootste leverancier van Duitschland is. Wat jute betreft, ligt de zaak anders, daar hiervan Britsch-Indië het overgrote deel levert.

Voorts wordt ook wel papier ter vervanging van sisalhennepe als isolatiemateriaal, paktouw enz. gebruikt. Ook hout kan hennepvezels vervangen en, zoals bekend, bezit Duitschland daarvan, tengevolge van de annexatie van Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije, groote voorraden, terwijl ook Joego-Slavië en Sovjet-Rusland er Duitschland gemakkelijk van kunnen voorzien. In hoever sisal in vredetijd de Deutsche markt weer zal kunnen veroveren, is met dit al moeilijk te voorspellen.

Rotan is een product, dat Duitschland alleen van overzeesche gebieden heeft betrokken. Het is slechts in zekere mate door wilgenhout e.d. te vervangen. Men kan zeker wel zeggen, dat dit product in vredetijd stellig weer sterk op de Deutsche markt zal komen.

Wat *kruiden* en *specerijen* betreft, is Nederlandsch-Indië nauwelijks te vervangen. Het is evenwel mogelijk, dat Duitschland gedurende den oorlog den — beperkten — benooidigten toevoer hiervan bijv. uit voorraden der Balkanlanden kan krijgen, aangezien men slechts betrekkelijk geringe hoeveelheden heeft. Na den oorlog zal men deze producten wel weer uit Indië betrekken.

Thee is een product, dat aan Duitschland behalve door Nederlandsch-Indië in de eerste plaats door Britsch-Indië en Ceylon wordt geleverd, waarvan Duitschland gedurende de oorlogsjaren geen toevoer kan verwachten. Iets anders is, dat misschien aanvoer uit China over land kan plaats hebben. Bovendien is thee een product, waar de Duitscher best buiten kan. Uit kruisemunt, dat uit Hongarije wordt ingevoerd en andere substantiën wordt surrogaat-thee bereid.

Kapok, dat uit overzeesche gewesten moet worden aangevoerd, kan vervangen worden door zeegras, katoen, gazedons en veeren. De laatste nu zal Duitschland in onbeperkte mate uit den Balkan kunnen krijgen, al zullen deze zeker zeer prijzig zijn. Voor kapok en thee geldt zeer zeker, dat zij, zoodra de vrede is hersteld, weer in Duitschland zullen worden ingevoerd.

Djatihout kan gemakkelijk door ander hout worden vervangen. Het is daarom ook moeilijk te zeggen, in hoever na dezen oorlog de uitvoer van djatihout naar Duitschland zich weer zal herstellen.

Nikkelerts is een belangrijke grondstof, die Duitschland in de eerste plaats uit Canada en Burma heeft betrokken, welke landen hun export naar Duitschland nu vanzelfsprekend zullen stopzetten. Gedurende den oorlog zal laatstgenoemd land misschien nog geringe hoeveelheden van deze grondstof uit Rusland en Scandinavië kunnen betrekken, doch vermoedelijk zal het een ander metaal als vervangingsproduct gebruiken. Na den vrede is het evenwel zeer goed mogelijk, dat weer aanzienlijke hoeveelheden nikkelerts uit ons Indië zullen worden betrokken, die overigens — naar uit de cijfers blijkt — van een goedkoopere kwaliteit zijn en dus waarschijnlijk van minderwaardig gehalte.

Arak, oftewel rijstbrandewijn, dat uitsluitend uit Nederlandsch-Indië wordt ingevoerd, kan door Duitschland gemakkelijk worden gemist.

Damar en andere harssoorten kunnen in tijden van nood tot op zekere hoogte door inheemsche Deutsche of uit de nabuurlanden ingevoerde voortbrengselen en door synthetische producten worden vervangen. Zoo kan ook *gambirlooistof* o.a. worden gesubstitueerd door sommige soorten boomschors en door synthetische fabrikaten. Het zal echter niet al te moeilijk zijn

deze synthetische en surrogaatstoffen in vreedestijd weer door de natuurlijke te verdringen.

De grootste hoeveelheden *gepelde rijst*, die Duitschland importeert, komen uit Nederland (11.161.9 ton in 1938 van Nederlandsche rijstpellerijen), Siam en Italië. De invoer uit Italië kan natuurlijk voortgang hebben en eveneens kan rijst via en uit de Balkanlanden in Duitschland worden geïmporteerd. Of naderhand weer rijst uit Nederlandsch-Indië in Duitschland zal worden ingevoerd, is de vraag, maar in elk geval beteekent de export van rijst naar Duitschland voor ons Indië niet veel.

Conclusie.

De beide Indiëën zullen, indien het verkeer met Duitschland door den oorlog langen tijd wordt verbroken, aan laatstgenoemd land zeer zeker een grooten klant verliezen. Het zal ook, wanneer de oorlog is afgelopen, voor onze overzeesche gebieden niet gemakkelijk vallen om deze belangrijke markt voor hun producten terug te winnen en bij den export naar Duitschland van sommige Indische voortbrengselen zal men dan zelfs op groote moeilijkheden stuiten. Ten aanzien van het meerendeel der producten, die Duitschland tot nu toe uit onze overzeesche gebieden importeerde, zijn wij er evenwel van overtuigd, dat de deugdelijkheid daarvan bij een behoorlijke propaganda er een waarborg voor is, dat Duitschland ze in vreedestijd niet zal willen missen. Een en ander geldt natuurlijk slechts, wanneer men vooropstelt, dat de oorlog de Europeesche landen niet zoozeer zal teisteren, dat zij naderhand economisch te zwak zullen zijn om tropische producten te betrekken.

Dr. Th. M. METZ EN Mr. P. C. KLOMP.

AANTEKENINGEN.

Nederland's handelsverkeer in 1939.

Aan de rede van den heer Gottfr. H. Crone, Voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam, waarop wij in een der eerstvolgende nummers van dit tijdschrift nog nader terugkomen, ontleenen wij de volgende beschouwingen over de ontwikkeling van Nederland's handelsverkeer in het afgelopen jaar:

Ons handelsverkeer met het buitenland heeft zich in de maanden van het afgelopen jaar, die aan den oorlog vooraf gingen, als geheel genomen bevredigend ontwikkeld. Vergelijkt men die eerste acht maanden met het overeenkomstige tijdperk van 1938, dan vindt men voor den invoer een stijging van 14.8 miljoen ton met een waarde van f 936 miljoen tot 16.5 miljoen ton met een waarde van f 983 miljoen. De behoeften aan grondstoffen en hulpmiddelen voor het bedrijfsleven, dat meer en meer op gang begon te komen, al nam in dat verband de beteekenis van de opdrachten vanwege Defensie toe, konden aldus naar behooren worden bevredigd. Ook de vorming van voorraden grondstoffen en levensbenodigdheden kon, voor de eene soort meer, voor de andere soort minder, voortgang hebben. Wel vernam men later bij voorbeeld klachten over de beperktheid van de hoeveelheid veevoeder, die ter beschikking zou staan. Eveneens over de eerste acht maanden berekend, nam de uitvoer van 9.4 miljoen ton met een waarde van f 666 miljoen in 1938 tot 9.7 miljoen ton met een waarde van f 704 miljoen toe. Zulks gold ook voor den uitvoer naar de meeste afzonderlijke landen, met als uitzonderingen voornamelijk Nederlandsch-Indië, België en Duitschland. Voor den uitvoer als geheel viel het

accent van de stijging in het eerste kwartaal op het gewicht, later trad de prijsstijging, met name voor eenige van onze bodemvoortbrengselen, meer op den voorgrond.

Het herstel van onzen goederenruil met het buitenland, dat zich in 1937 had geopenbaard, maar in het daarop volgende jaar in een hernieuwden achteruitgang veranderde, begon dus in de eerste acht maanden van het thans verstreken jaar wederom vorderingen te maken. Ook het percentage van de waarde van den invoer, hetwelk door uitvoer werd gedekt, steeg licht, namelijk van 71.2 in 1938 tot 71.6 (over Jan.—Aug.).

Buitenlandsche handel van Nederland.

Eenheid = miljoen	Invoer		Uitvoer	
	kg	gulden	kg	gulden
1938				
Jan./Nov.	20 859	1.298	13.315	957
Jan./Aug.	14.781	936	9.422	666
Sept./Nov.	6.078	362	3.894	291
1939				
Jan./Nov.	22.619	1.370	11.973	898
Jan./Aug.	16.522	983	9.793	704
Sept./Nov.	6.097	386	2.180	195
September.	1 941	106	668	66
October.	2.067	124	747	52
November.	2.090	157	764	75

Vervolgens hebben echter de moeilijkheden, die dadelijk bij het uitbreken van de vijandelijkheden en reeds enkele dagen daarvoor onze volkshuishouding teisterden, den buitenlandschen handel gevoelig getroffen. De invoer kwam nochtans al in September meer op dreef, althans wanneer men alleen op de totaalcijfers let. Over September tot en met November was er, met hetzelfde tijdperk van het voorgaande jaar vergeleken, zelfs een kleine stijging. Het verdere vervoer naar Nederland van door de belligerenten aangehouden ladingen en zulke, die in vreemde havens waren gestrand, kon in verschillende gevallen voortgang vinden. Er bestaat nochtans geen zektheid, dat de invoer van voor onze volkshuishouding onontbeerlijke goederen in voldoende omvang zal kunnen worden gehandhaafd.

Wederom vergeleken met de maanden van September tot en met November van het voorgaande jaar, ontving Nederland meer voortbrengselen van den mijnbouw, als ijzererts, steenkool, chilisalpeter, porceleinaarde en ruwe aardolie, maar minder pyriet en ruw fosfaat. Ook de invoer van producten der metaalnijverheid ging eenigszins vooruit. Die van landbouwvoortbrengselen behoort daarentegen tot de onderdeelen, waar de huidige besommeringen zich scherp deden gevoelen. Zoo vertoonden een grooten achteruitgang: tarwe, maïs, gerst, lijnzaad, soyaboonen, grondnoten, palmpitten, cacao's, koffie en traan, welke artikelen voor onze voedselvoorziening van veel beteekenis zijn. Verder daalden huiden en naaldhout. Doch in December konden verscheidene houtschepen, die in Duitschland waren vastgehouden, naar Nederland doorevaren.

Nog ernstiger is onze uitvoer geteisterd. Wederom over de maanden van September tot en met November berekend, daalde deze van 3.9 miljoen ton met een waarde van f 291 miljoen in 1938 tot 2.2 miljoen ton met een waarde van f 195 miljoen. Het percentage van den invoer, dat door uitvoer werd gedekt, was in de eerste drie oorlogsmaanden achtereenvolgens slechts 62.8, 42 en 47.8. Deze achteruitgang was niet alleen door zijn omvang, maar tevens door zijn algemeenheid schrikbarend. De oorzaken liggen voor de hand. Ter bescherming van de binnenlandsche voorziening kondigde onze Regeering een lange reeks van uitvoerverboden af, terwijl de afnemerslanden den invoer beperkten van verscheidene artikelen,

Eenige cijfers betreffende in- en uitvoer van het vrije verkeer van Nederland.

Handelsbeweging met enkele belangrijke gebieden, uitgedrukt in f miljoen	Uit/naar het hiernaast genoemde gebied							
	Ingevoerd				Uitgevoerd			
	Jan.-Aug.		Sept.-Nov.		Jan.-Aug.		Sept.-Nov.	
	1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939
Nederlandsch-Indië	73	61	21	21	69	70	25	23
België	102	128	46	68	68	64	29	19
Duitschland	200	215	82	108	107	99	40	26
Frankrijk	41	57	17	12	39	41	17	6
Groot-Brittannië	74	82	31	24	153	169	64	43
Ver. Staten van Amerika	109	92	33	34	20	26	14	14

Handelsbeweging van het vrije verkeer volgens de voornaamste bedrijfstakken, waarvan de goederen het product zijn	Eenheid = miljoen	Invoer				Uitvoer			
		Jan.-Aug.		Sept.-Nov.		Jan.-Aug.		Sept.-Nov.	
		1938	1939	1938	1939	1938	1939	1938	1939
Mijnbouw	kg	6.534	7.715	2.564	3.015	4.256	4.190	1.583	784
	gulden	96,6	90,4	28,9	31,6	30,6	30,7	11,6	5,6
Landb., veeteelt en visscherij	kg	2.716	2.719	1.035	687	1.026	1.036	610	341
	gulden	284,7	266,8	101,3	85,7	151,8	165,1	84,6	58,6
Bereiding van voedings- en genotmiddelen	kg	477	582	156	127	829	877	384	267
	gulden	43,2	44,-	13,4	12,7	158,8	155,2	58,7	42,6
Chemische nijverheid	kg	2.076	1.989	923	777	2.363	2.677	937	611
	gulden	88,4	91,2	39,-	46,7	69,1	74,5	18,6	21,1
Hout-, kurk- en stroobewerk.	kg	670	918	441	440	39	26	14	7
	gulden	38,8	50,4	22,5	29,6	3,6	3,4	1,4	1,1
Papiernijverheid	kg	57	72	27	50	172	189	76	95
	gulden	12,5	13,3	5,5	9,1	14,8	14,2	5,9	4,4
Textielnijverheid en kleedingbedrijf	kg	58	77	27	22	56	64	21	9
	gulden	72,2	84,-	32,5	36,5	54,2	56,5	21,5	14,4
Leder-, wasdoek- en rubberfabricage	kg	11	12	5	3	10	11	4	2
	gulden	14,5	17,6	7,6	9,-	8,4	10,3	3,6	2,2
Metaalnijverheid, scheeps- en rijtuigbouw	kg	997	1.226	413	461	335	372	148	61
	gulden	244,9	284,4	94,3	107,7	145,1	158,3	63,3	36,1

die zij onder de gegeven omstandigheden als overbodige weelde beschouwden. Daarnaast deed zich hier en daar gebrek aan grondstoffen gevoelen, terwijl de verbindingen met overzeese landen werden bemoeilijkt. Ook heeft de groote binnenlandse vraag, welke ontstaans- en beweegredenen ik u sohetste, de aandacht van den afzet naar het buitenland afgeleid, of hield men zich, in de verwachting van later hogere prijzen te kunnen bedingen, van verkoop afzijdig.

De huidige ontwikkeling van onzen buitenlandschen handel belooft voor onze betalingsbalans weinig goeds. De stijging van het invoeroverschot verzwaaarde de debetzijde van die balans. Tegelijk hiermee verzwakten belangrijke creditposten, als die betreffende de inkomsten uit de nationale koopvaardijvloot, de baten uit doorvoer en tusschenhandel en vermoedelijk ook de van het buitenland te ontvangen renten en dividenden. De vermindering van de uitgaven van Nederlandsche reizigers in het buitenland biedt daartegen onvoldoende vergoeding.

Wat onze handelsomzetten met enkele belangrijke landen betreft, hebben die met Nederlandsch-Indië en de Vereenigde Staten van Amerika zich gedurende de oorlogsmaanden tamelijk wel op het peil van het overeenkomstige tijdperk in 1938 gehandhaafd. De invoer uit en de uitvoer naar Frankrijk en Engeland daalden belangrijk, na een uitbreiding tijdens de eerste acht maanden van het afgelopen jaar. Zoowel voor als na het uitbreken van de vijandelijkheden vertoonde de invoer uit België een stijging, bij een daling van den uitvoer daarheen. De Belgische doorvoerverboden hinderden onzen handel met Frankrijk en Zwitserland. Het evenwicht in de clearing met Duitschland werd hersteld, dank zij onze groote invoeren van Duitsche goederen, die ook na Augustus aanhielden, waartegenover de betalingscontingenten vooral voor den uitvoer van onze koloniale producten niet konden worden uitgeput en de verleening van economische diensten door Nederland aan Duitschland sterk inkromp. Het zoogenaamde clearingtekort bedroeg aan het eind van Augustus j. f 42 miljoen en thans minder dan f 2 miljoen. Het clearingverdrag, dat eergisteren zou eindigen, bleef voorloopig van kracht.

Nederlandsch-Indië in 1939.

De heer Gottfr. H. Crone, Voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam heeft in zijn op 2 dezer gehouden redevoering de volgende beschouwing gegeven omtrent de economische ontwikkeling van Nederlandsch-Indië¹⁾.

¹⁾ Zie in aansluiting hierop het artikel: „De economische toestand van Nederlandsch-Indië” in het Economisch-Statistisch Maandbericht van 29 December j.l., waarin de ontwikkeling tot en met het derde kwartaal van 1939 (voor enkele cijfergroepen tot en met November j.l.) wordt behandeld.

In de acht maanden, die aan het uitbreken van den oorlog voorafgingen, was de economische toestand van Nederlandsch-Indië geleidelijk beter geworden. De uitvoer was toen naar het gewicht grooter dan ooit tevoren; naar de waarde was hij echter, tengevolge van de prijsdaling van eenige belangrijke goederen (o.a. de meeste aardolieproducten, palmolie en copra), slechts weinig hooger dan in 1938. In Augustus stond het indexcijfer van de prijzen der uitvoerproducten op 45 tegen 42 een jaar tevoren. Ook de invoer was, over de eerste acht maanden gerekend, grooter dan in 1938, die van Java in belangrijke mate, waar echter een daling van dien der Buitengewesten naar gewicht en waarde tegenover stond. De oogsten van bevolkingsgewassen lieten zich gunstig aanzien en de meeste indices voor de welvaart der bevolking vertoonden een verbetering.

Naar aanleiding van de internationale spanning gedurende het voorgaande jaar was de Regeering in April 1939 overgegaan tot het instellen van een „Voedingsmiddelenfonds” en reeds voordat de oorlog uitbrak waren voor rekening van dat fonds „buffer”-voorraden levensmiddelen in verschillende streken van den archipel opgeslagen. De aanvulling ervan gaat voort.

De prijsstijging op de wereldmarkt, die na het uitbreken van den oorlog optrad, was voor de meeste producten iets grooter, voor enkele belangrijk grooter dan de verhooging der kosten van vracht en assurantiepremie's, die de oorlogstoestand meebracht. De verschepping der producten, die voor de West-Europeesche landen in het algemeen en voor Nederland in het bijzonder bestemd waren, leverde echter al aanstands groote moeilijkheden op. De uitvoer naar Europa bedroeg volgens het gewicht in 1938 20 pCt. van den totalen uitvoer, die naar Nederland 7 pCt., volgens de waarde onderscheidenlijk 37 pCt. en 20 pCt. Deze cijfers toonen aan, dat Nederlandsch-Indië sedert 1914—1918 minder afhankelijk van den uitvoer naar Europa is geworden, daar deze naar de waarde vóór 1914 ongeveer 45 pCt. van het totaal bedroeg. Deze verhoudingen maken het begrijpelijk, dat, volgens de telegrafisch ontvangen uitvoercijfers over de eerste drie oorlogsmaanden, de moeilijkheden van de verschepping naar een gedeelte van Europa een verdere stijging van den uitvoer naar gewicht en waarde niet in den weg hebben gestaan. De scheepvaartmaatschappijen stelden zich bij het begin van den oorlog op het standpunt naar Nederland uitsluitend te willen verscheppen Nederlandsch-Indische producten, bestemd voor verbruik in Nederland en verzonden als eigendom der Regeering dan wel aan haar geconsigneerd. Sindsdien is adresseering aan de A.N.I.C. voor sommige zendingen in de plaats van adresseering aan de Regeering getreden en hebben reeders zich bereid verklaard enkele producten als tabak en kinabast, die door de oorlogvoerende Regeeringen niet als contrabande worden beschouwd, ook ter verschepping aan te nemen, indien zij aan particulieren zijn geconsigneerd. Voor andere West-Europeesche landen dan Nederland nemen de Nederlandsche reederijen echter nog

steeds geen lading aan. Reeds heeft de Regeering verschillende schepen geharterd, met welke belangrijke partijen suiker, rubber, thee, copra en kapok in het Moederland worden aangevoerd.

Bij de beoordeeling van de stijging van den uitvoer mag niet uit het oog worden verloren, dat de groote vraag naar vele uitvoerproducten voortkomt uit den wensch de voorraden in de verbruikslanden te vergrooten. Gevreesd moet worden, dat de verarming en de beperking van het burgerlijk verbruik, die het gevolg van den oorlog zullen zijn, vroeger of later een belangrijken terugslag in bedoelde vraag zal veroorzaken, althans wat Europa betreft. Voorzover de productieprijzen gestegen zijn, zal zulks niet een evenredig vergrootte winstmarge beteekenen, omdat de oorlog de kostprijzen eveneens doet stijgen. Ook de onzekerheid, of steeds voldoende scheepsruimte beschikbaar zal zijn voor het vervoer der producten, vervult ons met zorg.

Het is voor Nederlandsch-Indië van groot belang de handelsrelaties met de landen, die buiten den oorlog blijven, te versterken en geconstateerd kan worden, dat de toestand ook in dit opzicht gunstiger is dan in den vorigen oorlog, toen die relaties op korten termijn moesten worden opgebouwd en veelal directe verschepingsgelegenheid ontbrak. Wat dezen laatste factor betreft, moge gememoreerd worden, dat de K.P.M. een directe lijn op Zuid-Amerika heeft ingesteld, het eenige groote gebied, met hetwelk een geregelde nationale scheepsverbinding tot dusverre niet bestond.

De Regeering van Nederlandsch-Indië heeft in September jl. de „Ordonnantie behoud Scheepsruimte 1939" en de „Zeeschepenvorderingsordonnantie" afgekondigd in overeenstemming met de desbetreffende Nederlandsche wetten. Deze laatste werden ook voor Nederlandsch-Indië toepasselijk verklaard.

Uitvoerproducten.

De voornaamste uitvoerproducten afzonderlijk beschouwend, wijs ik er op, dat het restrictiepercentage voor rubber in het vierde kwartaal 1939 is verminderd tot 25 pCt. en in het eerste kwartaal van het begonnen jaar slechts 20 pCt. zal bedragen. Zulks staat in verband met de uitvoering der bekende ruiltransactie tusschen de Regeeringen van de Vereenigde Staten van Amerika en Groot-Brittannië en met de noodzakelijkheid de sterk verminderde voorraden in de verbruikslanden aan te vullen. Er mag echter niet op gerekend worden, dat deze voor Nederlandsch-Indië gunstige toestand lang zal voortduren, daar de verschepingen in het begonnen kwartaal het wereldverbruik waarschijnlijk belangrijk zullen overtreffen. Gebleken is, dat internationaal op voortzetting der restrictie-overeenkomsten gedurende den oorlog prijs wordt gesteld.

De afzet en de prijzen van suiker zijn aanzienlijk gestegen. Immers nam de uitvoer van suiker belangrijk toe, waarbij de hernieuwde verscheping naar Britsch-Indië opvalt. Daar ook in de landen om de Middellandsche Zee een ruimere markt verwacht wordt, zal de aanplant gedurende 1940 op een oogst van 1.750.000 ton in 1941 gebaseerd worden, tegen 1.475.000 ton in het voorgaande jaar. De voorraden, die thans op Java nog in de eerste hand beschikbaar zijn, moeten geheel voor de binnenlandsche consumptie gereserveerd blijven en laten geen verkoop voor uitvoer meer toe.

De markt te Amsterdam verkeert thans in afwachting van de nieuwe tabaksoogsten van Deli en Java en het is te hopen, dat de omstandigheden regelmatig aanvoer en handel zullen mogelijk maken. Het is de bedoeling de Delitabak, die voor Amerika bestemd is, ter voorkoming van hooge vracht- en assurantiepremies rechtstreeks daarheen te verschepen.

Het internationale restrictiepercentage voor thee is voor het loopende restrictiejaar tusschentijds van 10 tot 5 verlaagd. Dit werd noodig geacht ter aanvulling van de voorraden, in het bijzonder die in Engeland. In verband met de veranderde basis van berekening beteekent dit voor Nederlandsch-Indië, dat niet meer dan 62.9 pCt. van de potentiële productie mag worden uitgevoerd.

De koffieprijzen zijn in Indië lager dan voor het uitbreken van den oorlog, waardoor de zorgen der koffieplanters weer grooter zijn geworden. De aanvoer van Nederlandsch-Indische koffie in Nederland ontmoet groote bezwaren.

De prijs van aardolieproducten steeg belangrijk; de vooruitzichten voor dit bedrijf zijn gunstig.

Ook de tinnoteeringen zijn sterk opgelopen en de toegestane uitvoer bedraagt thans 120 pCt. van de basisquota. In het derde kwartaal van het afgelopen jaar gold hetzelfde percentage, hetgeen de producenten in staat heeft

gesteld hun voorraden in de productielanden ten uitvoer te brengen.

Wat de uitvoerproducten der bevolking betreft, is het te betreuren, dat de prijs van copra in Indië thans lager is dan voor den oorlog. Tezamen met de gestegen prijzen van invoergoederen zal dit een ongunstigen invloed op de welvaart der bevolking van den Grooten Oost hebben.

Invoer.

De moeilijkheden van den invoerhandel zijn aanzienlijk. De oorlog heeft Nederlandsch-Indië van Duitschland afgesneden, welk land ongeveer 10 pCt. van den invoer leverde, en de verschepingsmoeilijkheden hebben den aanvoer uit vele andere landen doen stagneeren. Het valt niet altijd gemakkelijk de ontstane lacunes aan te vullen. Uitbreiding van den invoer uit Japan biedt niet veel perspectief, zoolang de vrede in Oost-Azië niet is hersteld. Verwacht wordt, dat de invoer uit de Vereenigde Staten van Amerika zal toenemen, hetgeen echter veelal belangrijk hogere prijzen met zich zal brengen. Invoer uit Nederland zal hopelijk ten deele eveneens de ontstane tekorten kunnen aanvullen, doch de moeilijkheden, die ons land zelf ondervindt, stemmen ten opzichte van de uitbreiding van dit deel der economische samenwerking voorloopig eenigszins sceptisch. Aan verschillende uitheemsche goederen ontstond kort na het uitbreken van den oorlog een tekort. Een distributieregeling voor cement, papier en eenige chemicaliën is in overweging. Opheffing of verzachting der contingentteeringen kan in bepaalde gevallen de schaarschte ongetwijfeld verminderen.

De invoerhandel dringt er bij de Regeering op aan, dat zij bij het vaststellen der binnenlandsche prijzen meer rekening zal houden met de prijzen, waartegen de betrokken goederen vervangen kunnen worden. Inzake de prijsbewaking is de Regeering zeer actief. De bedoeling is de prijsstijging van binnenlandsche voortbrengselen, diensten en huren zoo gering mogelijk te doen zijn en die van vreemde goederen in een geleidelijk tempo te doen plaats vinden. Het is inderdaad van groot belang, dat het prijspeil gedurende en na dezen oorlog zoo weinig mogelijk oploopt. Van beteekenis hiervoor is, dat Nederlandsch-Indië minder afhankelijk van den invoer van voedingsmiddelen is dan in den vorigen oorlog. In dit verband maak ik melding van de voor sommige gewesten afgekondigde „Teektdwang-Ordonnantie", welke er naar streeft, die afhankelijkheid nog te beperken en wellicht te doen verdwijnen. Een prijsstijging op de wereldgraanmarkten zou dan den prijs van rijst en andere voedingsmiddelen in Nederlandsch-Indië in mindere mate beïnvloeden en de zeer groote nadeelen, die daarvan in en na den wereldoorlog het gevolg zijn geweest, zouden grotendeels kunnen uitblijven. Het in het begin van September afgekondigde uitvoerverbod van alle belangrijke voedingsmiddelen voor de inheemsche bevolking heeft natuurlijk conserveering van de voedselsituatie ten doel, welke thans zowel op Java als in de Buitengewesten zeer bevredigend is.

Ook geldt een uitvoerverbod voor steenkolen, metalen, katoen, katoenen garens, manufacturen en vele producten der nijverheid. Verwacht kan worden, dat de industrialisatie van Nederlandsch-Indië door de tegenwoordige omstandigheden krachtig gestimuleerd zal worden, niet alleen omdat vele artikelen uit het buitenland moeilijk te verkrijgen zijn, maar ook omdat in de gestegen vrachten en assurantiepremies een vergroting van de effectieve bescherming van de binnenlandsche nijverheid is gelegen. Van veel belang voor de inlandsche bevolking is de oprichting en latere uitbreiding van een spinnerij van de Java Textiel-Maatschappij te Tegal geweest. Zulks opent het vooruitzicht, dat de weefnijverheid, wat de garens voor greys aangaat, onafhankelijk van het buitenland zal worden. De uitbreiding van het aantal en de capaciteit der nijverheidsondernemingen had wederom voortgang, doch juist in de huidige omstandigheden is daarbij bijzondere voorzichtigheid geboden teneinde te voorkomen, dat industrieën verrijzen, die na het herstel der handelsbetrekkingen met de thans in oorlog zijnde landen niet levensvatbaar zullen blijken of slechts met steun ten laste der gemeenschap in het leven gehouden zullen kunnen worden.

* * *

Zoo kunnen wij vaststellen, dat Nederlandsch-Indië er in verschillende opzichten bij het begin van dezen oorlog beter dan in 1914 voorstond. Maar de staatsfinanciën maken daarop een uitzondering. De staatsschuld is tot een veelvoud van die in 1914 gestegen en de belastingen waren in de laatste jaren reeds aanzienlijk hooger dan toen. Een vennootschapsbelasting van 10 pCt. plus 150 opcenten,

welke dus één vierde van de jaarlijksche winst opeischt, zooals die in 1940 zal worden geheven, is waarlijk afschrikwekkend. De grootst mogelijke zuinigheid bij het beheer der openbare financiën is dan ook geboden. Desondanks zal het wellicht noodig zijn, door financieelen nood gedrongen, nieuwe belastingen, of oude in nieuwe gedaante, aanhangig te maken.

Sociaal werk der Rotterdamsche Kamer van Koophandel in mobilisatietijd.

Aan de rede op 2 dezer uitgesproken door Mr. K. P. van der Mandele — op welke oratie wij in een volgend nummer nog terugkomen — ontleenen wij, daarop vooruitlopend, het volgende:

Ik maakte reeds een korte zinspeling op het crisiswerk van onze Kamer. Ik moge daaraan nog toevoegen, dat het Bureau reeds in de eerste dagen van September voeling heeft gezocht met de organisaties uit het Rotterdamsche bedrijfsleven en daarmede ook verder in enge verbinding gebleven is. Een zeer groot aantal individueele moeilijkheden is sedert dien tijd aan ons voorgelegd en over de medewerking van de verschillende betrokken Regeeringsinstanties, om die bezwaren op te lossen, valt niet te klagen. Bovendien werkten wij ertoe mede, om helderheid te scheppen met betrekking tot algemeene richtsnoeren, waardoor, naar wij zeker meenen te weten, de crisismoeilijkheden voor firma's in ons district werden verminderd. Omtrent de moeilijkheden, welke voor Rotterdamsche firma's zijn ontstaan in het gebied, waar tot dusver de vijandelijkheden voornamelijk hebben gewoed, hebben wij aan de betrokken Nederlandsche instanties zeer uitvoerige mededeelingen kunnen verschaffen, welke van wezenlijk nut zijn geweest bij de behandeling van deze problemen. Wij hopen, dat deze arbeid van de Kamer er ook nog toe zal kunnen bijdragen, dat een voor de belanghebbenden zoo weinig nadeelige oplossing als slechts mogelijk is, zal kunnen worden gevonden.

Voor de behandeling van de moeilijkheden voor de gemobiliseerde Rotterdamsche zakenlieden stichtten wij in samenwerking met de Stichting Rotterdam 1939, het Borgstellingsfonds en de Commissie van Samenwerking voor bijzondere nooden in de Gemeente Rotterdam een bureau voor „Bedrijfsbemiddeling”, eerst onder leiding van Mr. H. van Riel en daarna onder Mr. H. J. F. Heyman Jr. Dit bureau heeft o.m. den Burgemeester ter zijde gestaan voor het uitbrengen van de talrijke aan dezen magistraat gevraagde adviezen omtrent aanvragen tot zakenverlof van Rotterdamsche gemobiliseerden. Met vrijwillige hulp uit de kringen van het Rotterdamsche bedrijfsleven is het aan dit bureau mogelijk geweest een ontzaglijke massa werk in korten tijd te verzetten. Daardoor heeft de leiding mede inzicht gekregen in den aard van de moeilijkheden, welke zich op dit gebied voordoen, een inzicht, dat nuttig zal kunnen zijn bij het andere werk, dat het bureau thans verder ten behoeve van de betrokkenen op zich zal nemen. Meer arbeid van dezen aard in het belang van de gemobiliseerde zakenlieden is in voorbereiding.

Het Bureau der Kamer stelde voorts onze organisatie ter beschikking van de Stichting Rotterdam 1939, een door Rotterdamsche zakenlieden in het leven geroepen lichaam, dat zich ten doel stelt de verdediging van de materiele en geestelijke belangen der Rotterdamsche bevolking in moeilijke tijden. Ook langs dezen weg werd in de afgelopen maanden één en ander bereikt, al moet zeker worden getuigd, dat nog veel meer valt te verrichten.

De ontwikkeling van de Fransche handelsvloot sinds den wereldoorlog 1914-1918.

Aan een artikel in het „Wochenbericht des Instituts für Konjunkturforschung” van 28 October 1939, ontleenen wij het volgende over de ontwikkeling van de Fransche handelsvloot sinds den oorlog 1914—1918.

In dien oorlog heeft de Fransche zeescheepvaart een zware crisis doorgemaakt. Ondanks het feit, dat de tonnage, dank zij krachtigen regeeringssteun, in de laatste tien jaar voor den oorlog toegenomen was van 1.6 miljoen ton tot 2.2 miljoen ton, ontstond bij het uitbreken van den oorlog een groot tekort aan scheepsruimte.

In 1913 bedroeg het aandeel van Frankrijk in de wereldtonnage 4.7 pCt., zoodat Frankrijk na Engeland, Duitschland, Amerika en Noorwegen, de vijfde plaats bezette. Slechts 30 pCt. van het overzeesche handelsverkeer van Frankrijk geschiedde echter in 1913 onder de nationale vlag; steenkool werd bijna uitsluitend op buitenlandsche schepen ingevoerd.

De afhankelijkheid van het buitenland voor den aanvoer van grondstoffen en voedingsmiddelen werd in den wereldoorlog nog grooter. De vervoercapaciteit van de vloot was sterk gedaald. Zoo was in 1915 60 pCt. van de tonnage voor militaire doeleinden in gebruik. De wachttijden in de Fransche havens waren bovendien zeer lang. Aangezien de schepen intensiever gebruikt werden en een groot deel van het geschoolde personeel naar de oorlogsvloot overgegaan was, steeg het verlies tengevolge van ongelukken en averij op zee. Tenslotte waren de verliezen, toegebracht door duikboten en mijnen, aanzienlijk.

Tengevolge van de totale oorlogsverliezen was de tonnage van de geheele Fransche handelsvloot aan het eind van den oorlog met 37 pCt. verminderd.

De Fransche scheepsbouwindustrie was niet in staat de teloorgegangene tonnage à tempo aan te vullen. Dit kwam, omdat vele vakarbeiders onder de wapenen waren en er een tekort was aan machines en werktuigen. De werven waren bovendien geheel in beslag genomen voor het vervaardigen van oorlogsmateriaal en het herstellen van schade, toegebracht door oorlogshandelingen. Door nieuwbouw en aankoop in het buitenland kon slechts een geringe tonnage toegevoegd worden.

Meer dan twee miljoen ton scheepsruimte moest uit het buitenland aangetrokken worden. Voorloopig werd het tekort door Engeland gedekt. Tegen het einde van den oorlog verkreeg Frankrijk een groot deel van de neutrale tonnage, die door de Geallieerden in beslag genomen was. Frankrijk moest toen iedere maand 100 miljoen Goudfrancs betalen voor het huren van scheepsruimte.

Buitenlandsche tonnage in dienst van Frankrijk in November 1918.

Engeland	780.183 ton
Vereenigde Staten	315.000 „
Neutrale landen	962.978 „
	2.058.161 ton

Om de vrachtruimte zoo rationeel mogelijk te gebruiken, werd een instantie ingesteld door de Geal-

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24-31 Dec. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	24-31 Dec. 1939	Sedert 1 Jan. 1939	Overeenk. tijdvak 1938	1939	1938
Tarwe	30.993	789.616	1.467.109	—	74.091	20.553	863.707	1.487.662
Rogge	—	150.158	247.427	—	3.740	—	153.898	247.427
Boekweit	3.104	18.599	21.112	—	—	—	18.599	21.112
Mais	4.000	714.646	1.181.748	3.964	114.528	87.560	829.174	1.269.308
Gerst	8.121	252.261	497.409	—	14.115	23.782	266.376	521.191
Haver	—	182.788	220.243	—	3.260	9.752	186.048	229.995
Lijnzaad	—	137.856	169.328	3.353	247.896	221.424	385.752	390.752
Lijnkoek	5.395	93.088	57.778	—	150	225	93.238	58.003
Tarwemeel	6.460	65.585	58.840	1.140	6.586	10.287	72.171	69.127
Andere meelsoorten	—	19.444	38.630	—	6.337	5.585	25.781	44.215

lieerden, de Allied Maritime Transport Council, die de totale tonnage verdeelde naar de behoefte van ieder land. Met het oog op dezen maatregel vorderde de Regeering in April 1918 de geheele Fransche vloot.

Na den oorlog heeft de Fransche koopvaardijvloot zich snel hersteld. De verliezen werden aangevuld met uitgeleverde Duitsche schepen en aankopen in het buitenland. In 1922 steeg de tonnage zelfs tot 3.8 miljoen ton, nadat in het voorafgaande jaar 210.000 ton van stapel was gelopen, een resultaat, dat later nooit meer bereikt is. In 1922 bezette Frankrijk na Engeland en de Vereenigde Staten de derde plaats in de wereldtonnage met 6 pCt. tegen 4.7 pCt. in 1913. Van 1922 tot 1937 daalde de scheepsruimte in Frankrijk weer tot 2.87 miljoen ton. Het werd achtereenvolgens overvleugeld door Japan in 1925, Italië in 1927, Duitschland in 1928, Noorwegen in 1930 en Nederland in 1939. Met 4.3 pCt. van de totale tonnage bezet het nu de achtste plaats.

Voor den achteruitgang van de tonnage van de Fransche koopvaardijvloot zijn verscheidene oorzaken aan te wijzen. De algeheele onzekerheid, die na den wereldoorlog op politiek, economisch en militair gebied in Frankrijk heerschte, remde den ondernemingslust van de scheepvaartmaatschappijen. Na den val van het Pond in 1931 was de rentabiliteit van de scheepvaart gering, terwijl de bouwkosten ten opzichte van het buitenland met 25 à 30 pCt. stegen. De devaluatie van den Franschen Franc in 1936 herstelde de rentabiliteit niet, omdat de maatregelen van de Volksfrontregeering de bedrijfskosten sterk verhoogden. In dezelfde richting werkten de stakingen op de schepen, die bovendien het vertrouwen in de Fransche scheepvaart ondermijnden. Verschillende steunmaatregelen van de Regeering brachten ook geen verbetering.

Het aantal stoom- en motorschepen is ten opzichte van 1914 toegenomen met 20 pCt., hun tonnage met 53 pCt. Het volgende staatje geeft hiervan een beeld:

Samenstelling van de Fransche handelsvloot in 1914 en 1939.

Stoomschepen en Motorschepen		Zeilschepen	
aantal	inhoud	aantal	inhoud
1914.. 1025	1,922.000 ton	551	397.000 ton
1939.. 1231	2,934.000 „	51	19 000 „

Toe- of afnemning in % 1914/1939

+ 20,1 % | + 52,6 % | - 90,7 % | - 95,2 %

De groei van de handelsvloot was echter niet gelijkmatig, vooral in de eerste jaren na den oorlog 1914—1918 viel een sterke toeneming te constateeren, zoodat de Fransche koopvaardijvloot op het oogmerk sterk verouderd is. De vergelijking van den leeftijdsopbouw der Fransche vloot met dien van enkele andere landen valt dan ook sterk ten nadeele van Frankrijk uit.

Verdeeling der handelsvlooten in pCt. over de leeftijdsklassen.

	Minder dan 5 j.	5-10 j.	10-15 j.	15-20 j.	20 25 j.	25 jaar en oud.
Wereldvloot....	16	10	16	22	16	20
Gr.-Britannië..	21	10	25	21	12	11
Ver. Staten (zeeschepen) ...	6	6	4	35	38	11
Japan	27	11	7	16	23	16
Noorwegen	24	21	18	16	10	11
Duitschland....	20	5	23	33	5	14
Italië.....	2	8	17	24	17	32
Nederland	23	15	19	25	9	9
Frankrijk	13	15	12	33	11	16
Griekenland....	6	1	3	13	33	44

1) Gegevens ontleend aan het laatst verschenen Lloyd's Register 1939. Men vgl. Mr. H. E. Scheffer: „De wereldhandelsvloot”, E.-S. B. van 18 Oct. 1939.

De leeftijdsopbouw van een vloot is van groote betekenis. Immers de prestaties van een koopvaardijvloot zijn sterk afhankelijk van den leeftijd van de schepen. Oude schepen hebben hogere bedrijfskosten en dus minder concurrentievermogen. De snelheid is van groot belang voor de vervoerprestatie van een schip gedurende een bepaalde periode. In oorlogstijd wordt de betekenis ervan nog grooter.

Bovendien is het percentage motorschepen van de Fransche handelsvloot nog zeer gering. Het motorschip bezit tegenover de stoomboot groote voordeelen wegens de kleinere bemanning en de geringere behoefte aan brandstof. Desondanks bedraagt het aantal motorschepen in Frankrijk slechts 15 pCt. van de geheele tonnage. Dit percentage is voor Noorwegen 62, voor Denemarken 52, voor Zweden 47 en voor Nederland 45. Het gemiddelde percentage voor de geheele wereldvloot is 24, zoodat Frankrijk hier nog ver beneden blijft. Alleen in de Vereenigde Staten en Griekenland is het aandeel van de motorschepen in de totale tonnage nog kleiner dan in Frankrijk.

Frankrijk heeft een vrij groote tonnage van snelle passagiersschepen. De grondstoffenvoorziening van een land is echter in de eerste plaats afhankelijk van de tonnage van vrachtschepen. Juist in Frankrijk is deze betrekkelijk klein.

Het aandeel van de binnenlandsche handelsvloot in het overzeesche handelsverkeer van Frankrijk bedroeg in 1937 42 pCt.; bij den uitvoer 60 pCt. en bij den invoer 39 pCt. De invoer uit de Fransche koloniën vond in 1936 voor 68 pCt. plaats met Fransche schepen, tegen 87 pCt. in 1913.

Het volgende overzicht geeft een beeld van de samenstelling van de Fransche handelsvloot. Hieruit blijkt, dat de gemiddelde snelheid van de vrachtbooten zeer gering is, tengevolge van het feit, dat ongeveer 75 pCt. dezer schepen ouder is dan 15 jaar.

Scheepstypen en snelheid van de Fransche handelsvloot.

Passagiersschepen.	980.000 ton	16—29 mijl per uur.
Vrachtschepen met passagiers-accom.	131.000 „	15—16 mijl per uur.
Vrachtschepen boven 1000 ton..	1.200.000 „	over het algemeen bened 12 mijl p. uur.

Het aantal tankschepen, dat Frankrijk bezit, is ook klein. Dit bedroeg op 30 Juni 1939 slechts 50 met 318.000 ton draagvermogen. Met deze tonnage kan Frankrijk ongeveer 2½ miljoen ton aardolieproducten per jaar invoeren; de behoefte in oorlogstijd wordt geschat op 10 à 11 miljoen ton, tegen 8 miljoen ton in vreedstijd. Voor vervoer van petroleum is Frankrijk dus zeer afhankelijk van het buitenland.

Ook de Fransche scheepsbouw liep na 1921 terug. In 1934 bereikte de te water gelaten tonnage een minimum van 16.000 ton. In 1938 liep 47.000 ton van stapel.

In de laatste jaren vóór het uitbreken van den huidige oorlog, hadden de Fransche werven het zoo druk met het bouwen van oorlogsschepen, dat vele opdrachten naar buitenlandsche werven gingen. Op 30 Juni 1939 waren 11 koopvaardijsschepen in aanbouw met een totale tonnage van 95.000 ton.

Evenals in den vorigen oorlog zal Frankrijk ook nu weer groote moeilijkheden ondervinden met het zeevervoer. Verscheidene jaren zullen noodig zijn om de handelsvloot te moderniseeren en te vergrooten. Tijdens den oorlog is daar nauwelijks tijd voor, omdat arbeiders en grondstoffen in de eerste plaats voor militaire doeleinden noodig zijn. De vraag is of Engeland ook nu weer een belangrijke tonnage ter beschikking van Frankrijk kan stellen.

STATISTIEKEN.

Groothandelsprijzen van belangrijke voedings- en genotmiddelen en grondstoffen.

(Indexcijfers gebaseerd op 1927 t/m 1929 = 100). Laatste noteringen (26 Dec. 1939—2 Jan. 1940).

Table with 4 columns: Artikel, Vreemde munt, Prijs in Gulden, Indexcijfer. Rows include Gerst, Mais, Rogge, Tarwe, Jute, Katoen, Goud, Koper, Tin, IJzer, Zink, Zilver, Steenkolen, Petroleum, Benzine, Kalkaapeter, Cement, Steenen, etc.

1) Heffing Crisis Zuivel-Centrale. 2) Noteering van 18 December. 3) Noteering van 21 December. 4) Noteering van 20 December. 5) Noteering van 5 December. 6) Noteering van September. 7) Noteering van November.

* In verband met den internationalen toestand geen noteering ten gevolge waarvan het berekenen van indexcijfers achterwege moet blijven.

(Wegens plaatsgebrek vervangen bovenstaande statistieken deze week het gebruikelijk overzicht der groothandels-prijzen.)

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 2 Jan. 1939 voor telegrafische uitbetaling op:

Table with 4 columns: Gulden per, Pari, Koers, Bank-disconto. Rows include Europa, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Luxemburg, Zürich, Praag, Boedapest, Boekarest, Sofia, Belgrado, Istanbul, Athene, Milaan, Madrid, Lissabon, Kopenhagen, Oslo, Stockholm, Reickjavick.

Table with 4 columns: Gulden per, Pari, Koers, Bank-disconto. Rows include Kovno (Litauen), Riga (Letland), Tallinn (Estland), Helsingfors, Moskou, Danzig, Amerika, New-York, Montreal, Mexico, Buenos Aires, La Paz (Bolivia), Rio de Janeiro, Valparaiso, Bogota (Columbia), Quito (Ecuador), Lima (Peru), Montevideo (Urug.), Caracas (Venezuela), Paramaribo, San José (C. Rica), Guatemala, Willemstad (Curag.), Managua (Nicar.), San Salvador, Azië, Calcutta, Batavia, Kobe, Hongkong, Shanghai, Singapore, Manilla, Teheran, Bangkok, Afrika, Kaapstad, Alexandrië, Australië, Melbourne, Sidney, Nieuw Zeeland.

1) Off. 0.36 vrije markt 0.09. 2) Milreis Goud. 3) Goudpeso. 4) Munteenheden = Rail (= een Kran.) 5) Nom. *) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.

OPEN MARKT.

Table with 8 columns: 1939 (30 Dec., 27/30 Dec., 18/23 Dec., 11/16 Dec.), 1938 (27/31 Dec.), 1937 (27/31 Dec.), 1939 (14/19 Aug.). Rows include Amsterdam, Berlijn, Daggeld, Maandgeld, Part. disc., Warenw., New York, Daggeld, Part. disc.

1) Koers van 29 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag. 2) 23 Dec. 3) 29 Dec. 4) 18/23 Dec. 5) 27/29 Dec. 6) 16/22 Dec. 7) 11/15 Dec.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with 7 columns: Data, New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia. Rows include 26 Dec. 1939, 27, 28, 29, 30 Dec. 1939, 1 Jan. 1940, Laagste d.w., Hoogste d.w., Muntpariteit.

Data	Zwitserland *)	Praag *)	Boekarest *)	Milaan **)	Madrid **)
26 Dec. 1939	—	—	—	—	—
27 " 1939	42.24	—	—	—	—
28 " 1939	42.22	—	—	—	—
29 " 1939	42.19	—	—	—	—
30 " 1939	42.15	—	—	—	—
1 Jan. 1940	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	42.10	—	—	—	—
Hoogste d.w. 1)	42.30	—	—	9.60	—
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors *)	Buenos Aires *)	Montreal *)
26 Dec. 1939	—	—	—	—	—	—
27 " 1939	44.85	36.35	42.77½	—	42½	167½
28 " 1939	44.85	36.35	42.77½	—	42½	167
29 " 1939	44.80	36.32½	42.75	—	42½	166½
30 " 1939	44.75	36.30	42.72½	—	42½	167
1 Jan. 1940	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	44.65	36.20	42.60	3.40	41½	165½
Hoogste d.w. 1)	44.90	36.40	42.82½	3.45	43½	168
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95½	2.1878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht
voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
26 Dec. 1939	3,94½	2,23½	40,20	53,10
27 " 1939	3,94½	2,23½	40,20	53,11
28 " 1939	3,95½	2,23½	40,20	53,19
29 " 1939	3,95½	2,24½	40,20	53,23
30 " 1939	3,96	2,24½	40,20	53,28
1 Jan. 1940	—	—	—	—
2 Jan. 1939	—	—	—	—
Muntpariteit..	4,86	3,90½	23,81½	40¾

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	9 Dec. 1939	16 Dec. 1939	18/23 Dec. 1939 Laagste	23 Dec. 1939 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	535	535	535	535
Bangkok...	Sh. p. tical	22.18	22.18	22.15	22.18
Budapest ..	Pen. p. £	21.75	21.75	21½	22½
Buenos Aires¹	p. pesop. £	17.40	17.75	17.50	18.—
Calcutta ...	Sh. p. rup.	—	—	—	—
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/3	1/3	1/2½	1/3½
Istanbul ...	Piast. p. £	510	510	510	510
Kobe	Sh. p. yen	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½
Lissabon ...	Eacu. p. £	108	108	107½	108½
Montevideo .	d. per £	21½	22½	21	23½
Montreal ..	\$ per £	4.45	4.45	4.43	4.47
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	37/32	3½	39/32	3½
Shanghai ..	d. p. \$	4½	4½	4½	5½
Singapore ..	Sh. p. \$	2/4½	2/4½	2/4½	2/4½
Valparaiso ²)	\$ per £	110	110	110	110
Warschau ..	Zl. p. £	—	—	—	—

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 15 Nov. 1938 17.13. 2) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

	Londen¹) (N. York²)		A'dam³) (Londen⁴)
26 Dec. 1939..	34½	26 Dec. 1939..	—
27 " 1939.. 22½	34½	27 " 1939.. 2065	168/-
28 " 1939.. 22½	34½	28 " 1939.. 2065	168/-
29 " 1939.. 22½	34½	29 " 1939.. 2070	168/-
30 " 1939.. 22½	—	30 " 1939.. 2070	168/-
1 Jan. 1940..	—	1 Jan. 1940..	—
2 Jan. 1939..	—	2 Jan. 1939..	2075
23 Aug. 1939.. 18½	37½	23 Aug. 1939..	2110

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In guldens per Kg. 1000/1000. 4) In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	23 Dec. 1939	30 Dec. 1939
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandse Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo November 1939 a/d. gemeente. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië	75.543.986,95	72.637.227,36
Idem aan Suriname	11.684.516,81	11.682.956,33
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenn. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	87.802.150,47	87.556.379,44
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ...	55.280.243,05	56.023.644,27
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	23.868.782,20	24.639.876,73

Verplichtingen	23 Dec. 1939	30 Dec. 1939
Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt..	f 15.000.000,—	f 6.631.239,41
Voorschot door de Ned. Bank in rekening-courant verstrekt	6.623.179,81	—
Schatkistbiljetten in omloop	99.214.000,—	99.214.000,—
Schatkistpromessen in omloop	381.800.000,—²)	402.800.000,—³)
Zilverbons in omloop	1.066.585,50	1.066.204,50
Daggeldleeningen	10.000.000,—	10.000.000,—
Schuld op ultimo November 1939 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op. op die bel. en op de vermogensbelasting..	10.190.414,68	10.190.414,68
Schuld aan Curaçao¹)	1.750.245,41	1.666.689,09
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ..	851.584,91	39.637.169,20
Id. a. h. Staatsbedr. der P. T. en T. 1) ..	185.619.759,08	184.566.425,63
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	20.000.000,—	20.000.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	313.023.117,—	302.760.838,48
1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist. 2) Rechtstreeks bij de Nederlandse Bank geplaatst f 57.000.000,—. 3) Idem f 76.000.000,—.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	23 Dec. 1939	30 Dec. 1939
Vorderingen: 1)		
Saldo Javasche Bank	f 234.000,—	—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst ..	86.000,—	94.000,—
Saldo Indisch Muntfonds	3.823.000,—	3.823.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e.a. Rijksinstell. ..	75.544.000,—	72.637.000,—
Schatkistpromessen in omloop	30.000.000,—	30.000.000,—
Schuld a. d. Indische Pensioenfondsen ..	20.000.000,—	20.000.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	40.000,—	37.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen	1.030.000,—	1.030.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	—	2.830.000,—
1) Betaalmiddelen in de Landskassen f 34.424.000,—.		

SURINAAMSCHE BANK.

Vornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekening¹)
11 Nov. 1939..	887	1.194	636	542	1.466
4 " 1939..	863	1.247	675	544	1.556
28 Oct. 1939..	925	1.257	613	545	1.508
21 " 1939..	919	1.125	632	544	1.563
14 " 1939..	906	1.148	607	540	1.490
19 Aug. 1939..	886	1.176	586	552	1.373

1) Sluitp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 December 1939.

	Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 74.967.975,19 Bijbnk. " 560.832,82 Ag.sch. " 1.787.115,60	f 77.315.923,61
Papier o. h. Buitenl.	f 1.575.000,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	1.575.000,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.)	Hfdbk. f 179.604.145,96¹) Bijbnk. " 5.732.682,67 Ag.sch. " 43.038.057,22	f 228.374.885,85
Op Effecten enz. ..	f 223.650.661,95¹)	
Op Goederen en Ceel. ..	4.724.223,90	228.374.885,85¹)
Voorschotten a. h. Rijk	—	15.000.000,—
Munt, Goud	f 105.427.605,—	
Muntmat., Goud ..	908.135.695,23	
	f 1.013.563.300,23	
Munt, Zilver, enz. ..	10.776.784,58	
Muntmat., Zilver ..	—	1.024.340.084,81
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	—	43.845.116,40
Gebouwen en Meub. der Bank	—	4.580.000,—
Diverse rekeningen	—	28.663.093,33
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) ..	—	7.629.955,16
		f 1.431.324.059,16

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefondsen	4.277.243,54
Bijzondere Reserves	7.756.940,37
Pensioenfondsen	11.981.798,06
Bankbiljetten in omloop	1.152.432.370,—
Bankassigtiën in omloop	232.194,96
Rek.-Cour. { Het Rijk f —	
saldo's: { Anderen " 229.447.449,20	229.447.449,20
Diverse rekeningen	5.196.063,03
	f 1.431.324.059,16
Beschikbaar metaalsaldo	f 471.503.769,17
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.178.759.423
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	68.000.000,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 60.612.475,—

Verkorte Balans op 2 Januari 1940.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	31.961.741,22		
	Bijbnk. "	323.670,40		
	Ag. sch. "	1.849.616,74	f	34.135.028,36
Papier o. h. Buitenl.	f	1.575.000,—		
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.	"	—		1.575.000,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	211.444.603,20 ¹⁾		
	Bijbnk. "	5.837.342,64		
	Ag. sch. "	47.011.155,35		
	f	264.293.101,19		
Op Effecten enz. ...	f	259.690.329,63 ¹⁾		
Op Goederen en Ceel. "		4.602.771,56		264.293.101,19 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt, Goud.	f	105.397.605,—		
Muntmat., Goud. ..		908.150.838,97		
	f	1.013.548.443,97		
Munt, Zilver, enz. "		10.407.439,47		
Muntmat., Zilver. ..		—		1.023.955.883,44
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfond.				43.820.384,90
Gebouwen en Meub. der Bank.				4.580.000,—
Diverse rekeningen.				31.790.335,99
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/'32, S. No. 221) "				7.629.955,16
	f	1.411.779.689,04		
Passiva.				
Kapitaal.	f	20.000.000,—		
Reservefond.		4.277.243,54		
Bijzondere reserve.		7.756.940,37		
Pensioenfond.		11.958.535,90		
Bankbiljetten in omloop.		1.154.148.420,—		
Bankassigatiën in omloop.		38.473,47		
Rek.-Cour. { Het Rijk f		24.064.887,21		
{ Anderen "		183.956.422,45		208.021.309,66
Diverse rekeningen.				5.578.766,10
	f	1.411.779.689,04		
Beschikbaar metaalsaldo.	f	479.086.382,23		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				1.197.715.950,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht.				25.000.000,—

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 60.612.475,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
2 Jan. '40	105398	908 151	1.154.148	208.060	479.086	75
27 Dec. '39	105428	908.136	1.152.432	229.679	471.504	74
21 Aug. '39	105958	1.023.467	1.011.582	401.626	590.049	79,9

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
2 Jan. 1940	34.135	25.000	264.293	1.575	31.790
27 Dec. 1939	77.316	68.000	228.375	1.575	28.663
21 Aug. 1939	21.297	—	214.812	1.575	11.581

¹⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
30 Dec. '39 ²⁾	149.630	193.760	96.220	33.638	
23 ,, '39 ²⁾	148.380	191.570	97.640	32.096	
28 Oct. '39	128.676	16.572	196.736	84.538	32.738
21 ,, '39	128.676	16.876	198.184	82.464	33.293
19 Aug. '39	128.676	19.235	198.914	72.384	39.392

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
30 Dec. '39 ²⁾	19.270	88.160	46.820	52	
23 ,, '39 ²⁾	16.250	82.550	55.850	51	
28 Oct. 1939	12.727	15.584	51.621	55.605	52
21 ,, 1939	11.417	14.363	53.292	58.764	51
19 Aug. 1939	9.300	13.890	48.920	51.942	55

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGLAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
27 Dec. 1939	1.257	554.616	25.804	4.269	24.620
20 ,, 1939	1.250	552.340	27.880	5.446	28.016
23 Aug. 1939	247.263	508.064	38.353	5.711	24.334

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
27 Dec. '39	151.466	29.725	117.330	42.027	26.641	14,0
20 ,, '39	145.231	34.498	114.851	40.377	28.912	15,3
23 Aug. '39	99.666	22.371	92.132	36.229	39.199	26,0

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
21 Dec. '39	97.267	905	44	12.870	68	3.800	30.473
14 ,, '39	97.267	1.409	46	13.456	67	3.903	30.473
17 Aug. '39	97.266	663	14	9.617	705	3.825	30.577

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti- culieren
21 Dec. '39	5.455	3.931	149.416	96	1.898	13.387
14 ,, '39	5.455	3.979	149.234	113	1.910	12.734
17 Aug. '39	5.466	3.051	123.135	3.043	2.104	20.538

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJSBANK.

Data	Goud en deviezen	Rentebank- schein	Andere wis- sels, chèques en schat- kistpapier	Belee- ningen
21 Dec. 1939..	77,3	145,9	10.422,6	32,9
15 ,, . 1939..	77,4	132,8	10.507,4	38,9
23 Aug. 1939..	77,0	27,2	8.140,0	22,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
21 Dec. 1939	817,5	1.722,7	10.999,9	1.572,2	—
15 ,, 1939	877,8	1.385,1	10.969,1	1.421,7	—
23 Aug. 1939	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud		Munt en diversen	Buitenlandse deviezen en goudwaarden	Binnen- en buitenlandse wissels	Belangen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Muntmat.								Schatkist	Partic.
28/12.	3.594	41	631	981	228	142	294	5.599	30	190	
21/12.	3.593	46	638	958	198	142	292	5.568	12	196	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
22 Nov. '39	14.881,1	14.871,7	330,9	8,0	—
15 ,, '39	14.876,9	14.866,7	353,7	6,5	—

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ³⁾	Algem. Dek- kings- perc. ⁴⁾
22 Nov. '39	2.593,4	4.826,0	12.811,7	134,9	86,2	—
15 ,, '39	2.649,3	4.805,3	12.923,3	135,6	85,9	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Bank gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding tot voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en belee- ningen	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
15 Nov. '39	1	8.549	14.465	9.698	33.223	5.256
8 ,, '39	1	8.521	14.314	9.852	33.118	5.250

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.